

COMPATIBILITATEA ELECTROMAGNETICA

a circuitelor, modulelor si echipamentelor electronice

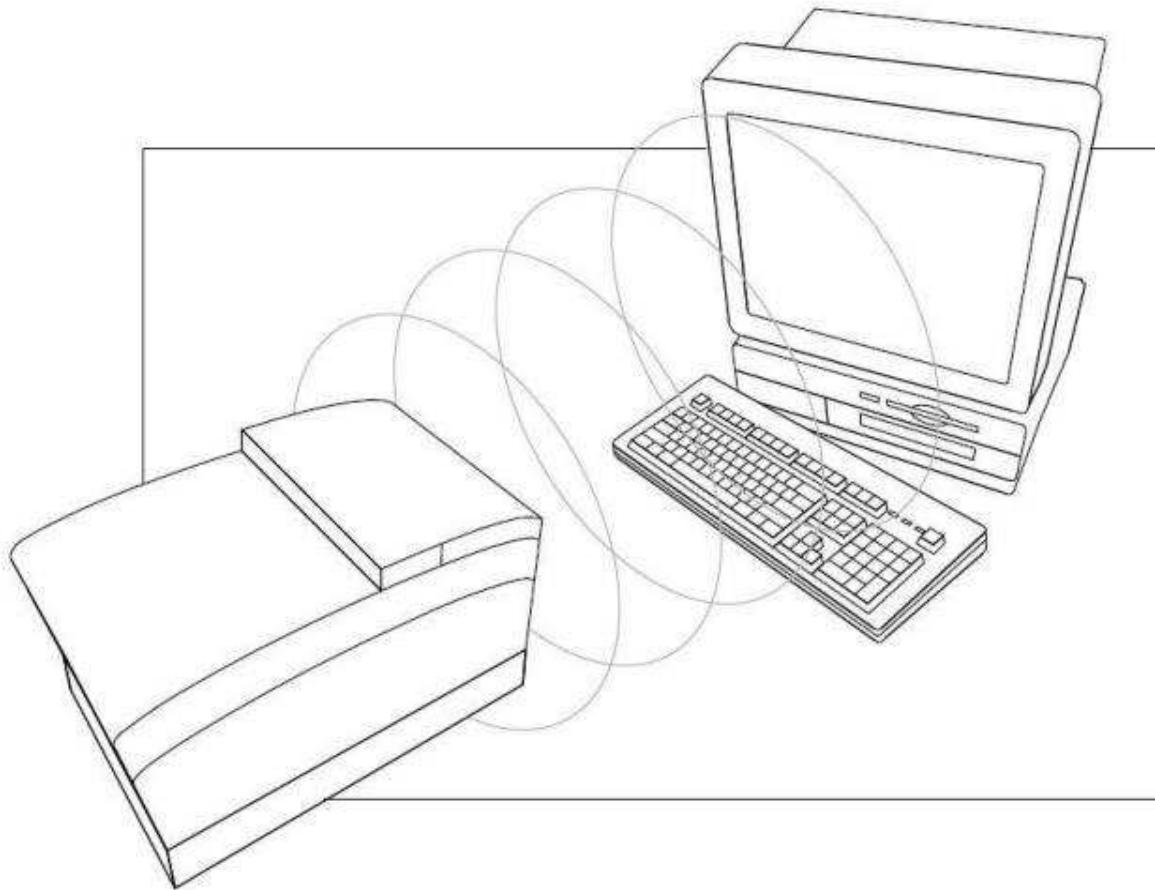
- **Echipamente industriale:** conducere procese, actionari etc
- **Echipamente de masurare, monitorizare si control**
- **Echipamente de telecomunicatii si tehnica de calcul**
- **Echipamente militare**
- **Echipamente auto:computer bord, ABS, ESP etc**
- **Bunuri de larg consum**

BIBLIOGRAFIE

- A.J. Schwab: **Compatibilitate Electromagnetică**
Editura Tehnică, 1996
- Gh. Hortopan: Principii și tehnici de Compatibilitate
Electromagnetică
Editura Tehnică, 1998
- A. Ignea: Compatibilitate Electromagnetică
Editura de Vest, 2007
- R.J. Baker: CMOS Circuit Design, Layout&Simulation,
3rd edition, Wiley, 2010
- W. Boxleitner: ESD and Electronic Equipment
IEEE Press, 1989
- R. Perez:
(editor) Handbook of Electromagnetic Compatibility
Academic Press, 1995
- Ben Dhia,
Ramdani, Sicard EMC of Integrated Circuits
Springer, 1999
- L. Tihanyi EMC in Power Electronics
IEEE Press, 1995
- M. I. Montrose Printed Circuit Board Design Techniques for EMC
Compliance
IEEE Press, 1996

COMPATIBILITATE ELECTROMAGNETICA

Caz tipic de interferenta

Perturbatii radiate si conduse

Perturbat – Perturbator

Victima – Sursa

COMPATIBILITATE ELECTROMAGNETICA – CEM

= ELECTROMAGNETIC COMPATIBILITY – EMC =

Definiție: Coexistență pașnică, neconflictuală a emițătoarelor și receptoarelor de energie electromagnetică

Poluare electromagnetică

Interferență electromagnetică ≡ Perturbație electromagnetică

Electromagnetic Interference – EMI

Perturbații reversibile / ireversibile

Aparat (emițător compatibil) – produce emisii perturbatoare tolerabile (prescrise)

Aparat (receptor compatibil) – rezistă la emisii perturbatoare acceptabile (prescrise)

Interferențe – Perturbații - Imunitate

MODEL DE INTERFERENȚĂ

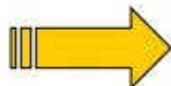
CEM - Definiție conform IEC 60050(161)

“The ability of an equipment or system to function satisfactorily in its electromagnetic environment without introducing intolerable electromagnetic disturbances to anything in that environment”

“Capacitatea unui echipament sau sistem de a funcționa satisfăcător în mediul său electromagnetic fără să producă perturbații electomagnetic inaceptabile altor echipamente sau sisteme aflate în acel mediu”

CEM - Cu ce scop ?

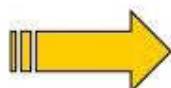
- mai putine defecte și probleme de utilizare
- creșterea vânzarilor (marcajul CE)
- securitatea muncii
- sănătatea umană

Percepția convențională

“If it looks like a duck and if it walks like a duck and it quacks like a duck, it probably is a duck”

“Dacă arată ca o rață și se mișcă ca o rață și măcăne ca o rață este probabil o rață”

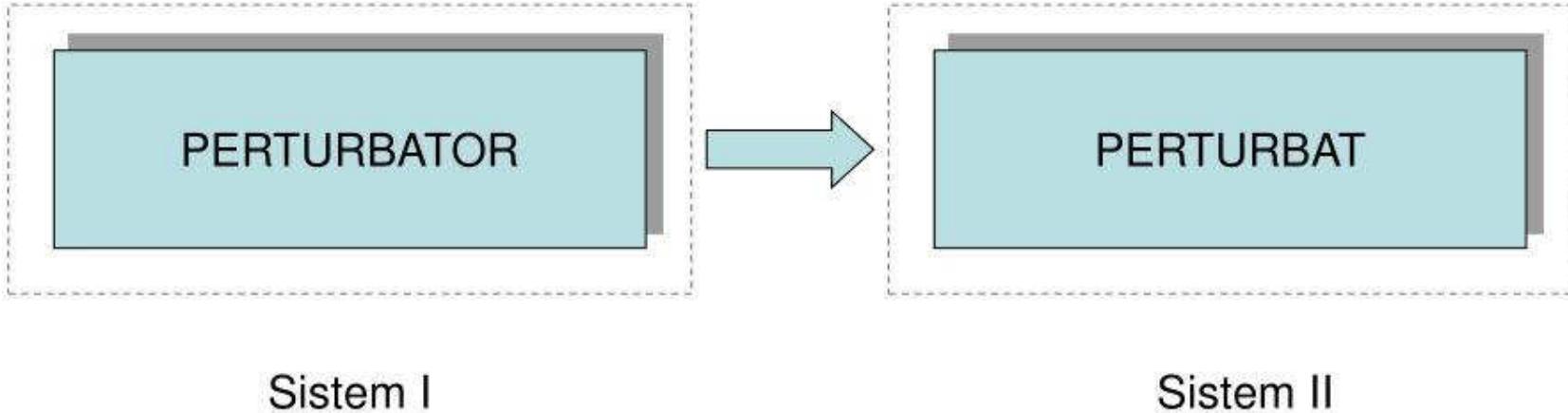

Percepția expertului în CEM (Henry W.Ott USA)

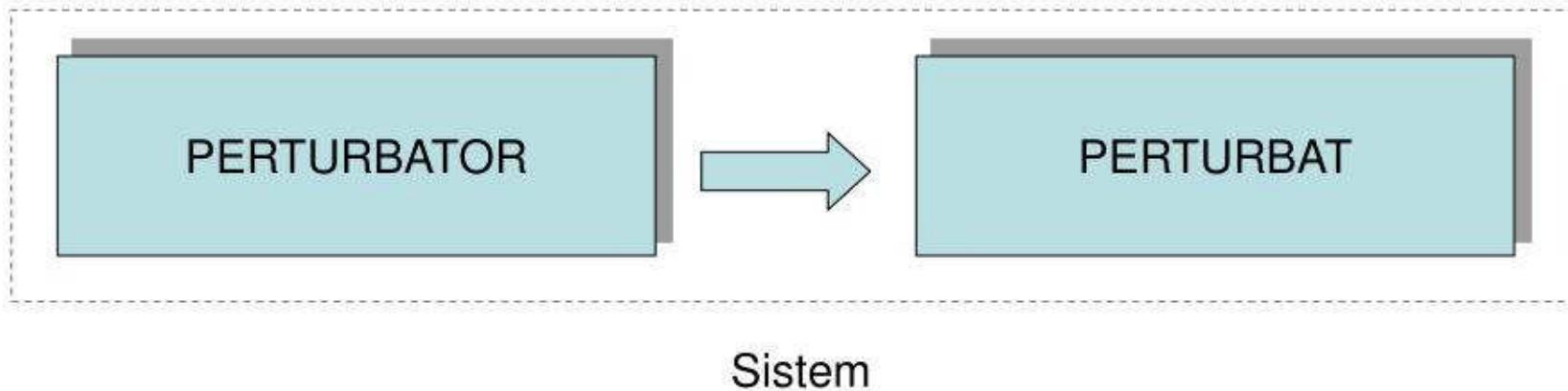
“If it radiates like an antenna and it receives like an antenna and it doesn’t look like an antenna, it probably still is an antenna”

“Daca radiază ca o antenă și recepționează ca o antenă și nu arată ca o antenă, rămâne totuși o antenă”

Interferență intersistem

Interferență intrasistem

ATMOSPHERIC
EFFECTS

HIGH ALTITUDE
NUCLEAR BURST

ADVANCED
WEAPONS

INTRASYSTEM
INTERFERENCE

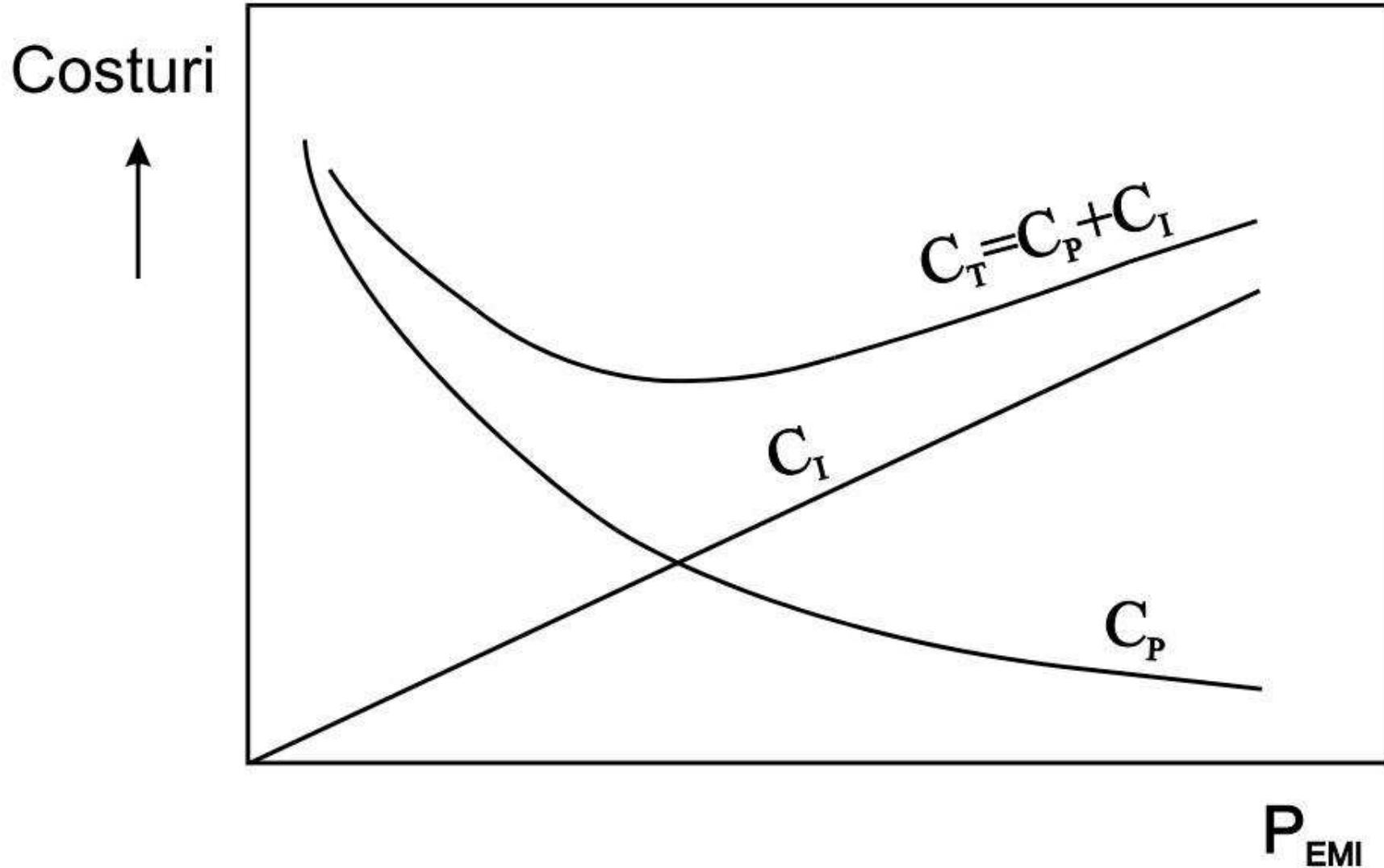
TEMPEST

INTERSYSTEM
INTERFERENCE

EMISSION
CONTROL

CONCEPȚIA SISTEMELOR COMPATIBILE

(Proiectarea compatibilității electromagnetice)

Aprecierea cantitativă a compatibilității electromagnetice

→ logaritmul raportului mărimilor care intră în discuție (U, I, P, E, H etc)

Avantaje:

- reprezentarea concentrată a unor mărimi care variază într-un domeniu foarte larg (câteva decade)
- tratarea aditivă a unor rapoarte care ușual sunt tratate multiplicativ

• **Nivel de semnal (nivel absolut al unui semnal)**

< Logaritmul raportului dintre mărimea de sistem și valoarea sa de referință >

• **Raport de transfer (atenuare, amplificare)**

< Logaritmul raportului dintre mărimea de intrare și cea de ieșire a unui sistem >

Observație: se raportează numai modulele mărimilor respective

Unitatea de măsură: Bel (B) de la numele lui Alexander Graham Bell

Uzual se folosește: deciBel (dB)

A. Dacă nivelul se referă la puteri:

$$N = 10 \log \frac{P_x}{P_0}$$

Dacă $P_0 = 1\text{mW}$ rezultă $N[\text{dBm}]$

B. Dacă nivelul se referă la tensiuni, curenți, câmpuri

$$N = 20 \log \frac{U_x}{U_0}$$

Dacă $U_0 = 1\mu\text{V}$ rezultă $N[\text{dB}\mu\text{V}]$

C. Atenuarea unui ecran magnetic, a unui filtru

$$a_s = 20 \log \frac{H_e}{H_i} = f(f) \quad a_F = 20 \log \frac{U_1}{U_2} = f(f)$$

D. Amplificarea unui amplificator multietajat

$$a = 20 \log(a_1 \cdot a_2 \cdot a_3 \dots a_n)$$

Exemple

Δ Tensiuni, curenți, câmpuri

3 dB → 1,41   6dB → 2   10dB → 3,16   20dB → 10   40dB → 100   60dB → 1000

Δ Puteri

3 dB → 2   6dB → 4   10dB → 10   20dB → 100   40dB → 10000

Conversia unităților de măsură

Exemplu: dBm → dB μ V

Se cunoaște impedanța Z a sistemului

$$N[\text{dBm}] = 10 \log \frac{P_x}{1\text{mW}} = 10 \log \frac{U_x^2 / Z}{1\text{mW}} = 10 \log \frac{U_o^2 (U_x^2 / U_o^2) / Z}{1\text{mV}}$$

Pentru $U_o = 1\mu\text{V}$ $Z = 50\Omega$

$$N[\text{dB}\mu\text{V}] = 107 + N[\text{dBm}]$$

În general $N[\text{dB}\mu\text{V}] = 90 + 10 \log(Z) + N[\text{dBm}]$

Altă unitate de măsură

$$N_{Np} = \ln \frac{U_x}{U_o}$$

$$P_{Np} = \frac{1}{2} \ln \frac{P_x}{P_o}$$

$$\frac{U_x}{U_o} = e \quad N=1 \text{ Neper}$$

Neper – unitate de masura in sistemul de unitati SI

Relația Neper - decibel

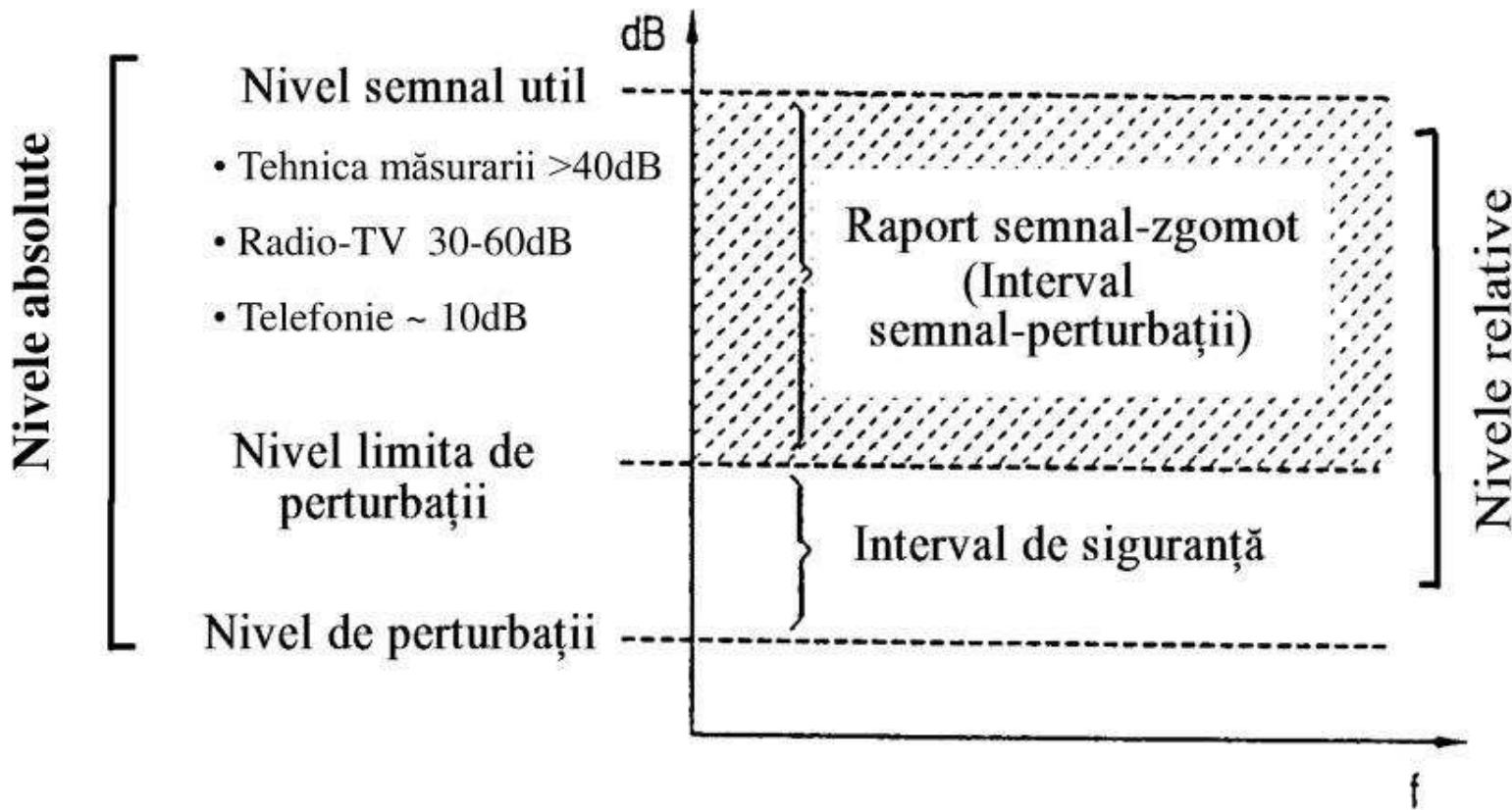
$$\ln \frac{U_x}{U_o} [Np] = 20 \frac{U_x}{U_o} [\text{dB}]$$

Pentru $\frac{U_x}{U_o} = e$ $N[\text{dB}] = 20 \log e = 8,686$

$$1Np = 8,686 \text{ dB};$$

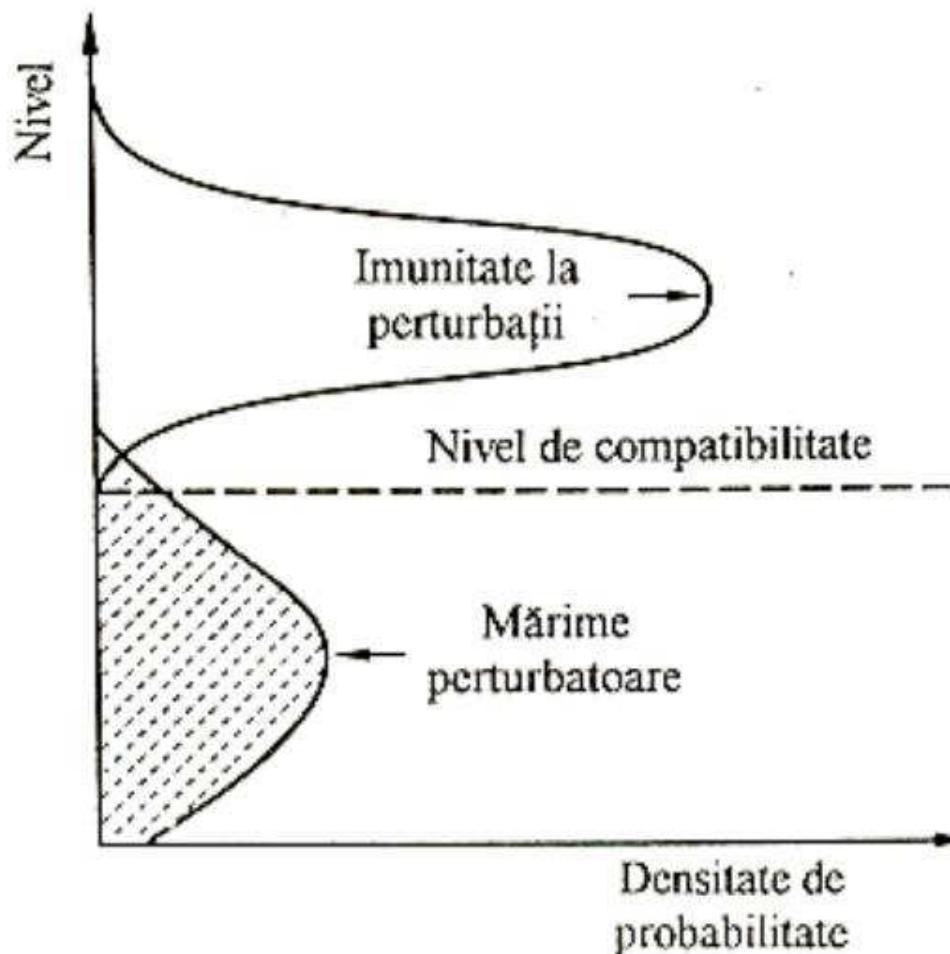
$$1\text{dB} = 0,115Np$$

Nivel de perturbații - Raport semnal - zgomot

Stabilirea nivelului de compatibilitate al unui sistem

- *Distributia statistica a imunitatii la perturbatii*
- *Distributia statistica a emisiilor perturbatoare*

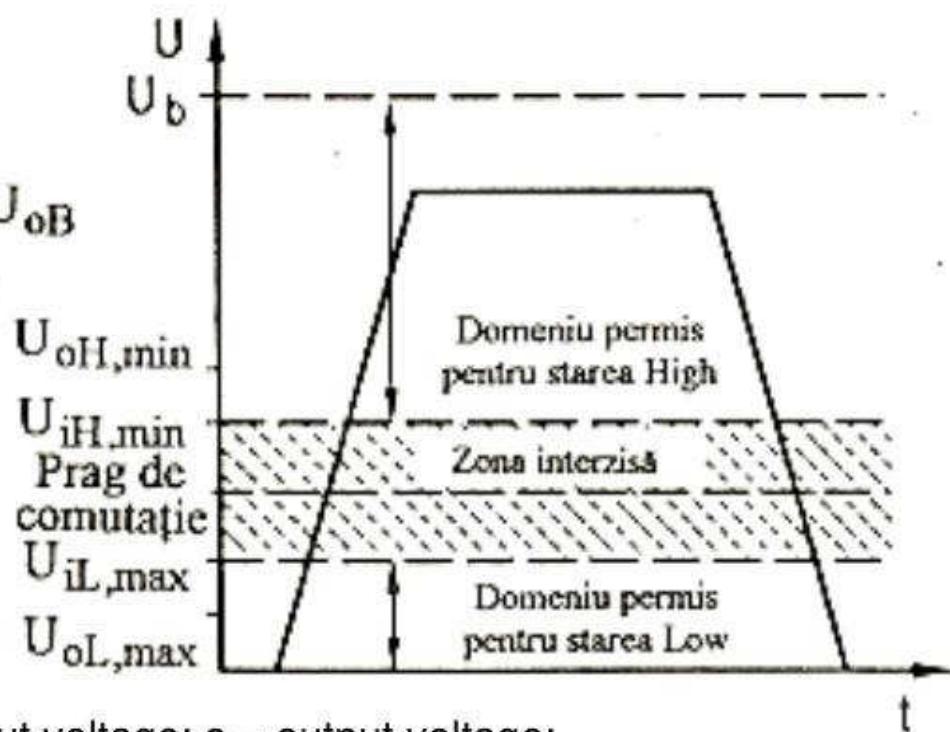
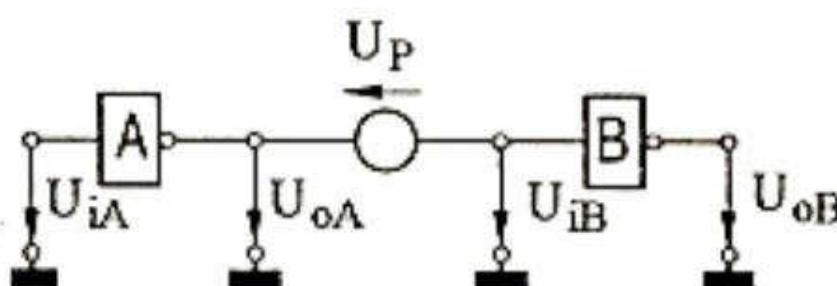
Circuite integrate numerice

Intervale semnal - perturbatii statice si dinamice

Imunitate la perturbatii in regim:
- static
- dinamic

Regim static : durata semnal perturbator > timp intarziere la comutare $Cl(t_D)$

Imunitate data de : intervalul semnal - perturbatii static

H - logic High; L - logic Low; I - input voltage; o - output voltage;

$U_{OL,max}$ & $U_{OH,min}$ - valori garantate de producator IC

Intervale statice semnal-perturbatii minime

$$\text{Starea logică Low} \quad U_{PL} = |U_{iL,max} - U_{oL,min}|$$

$$\text{Starea logică High} \quad U_{PH} = |U_{iH,min} - U_{oH,max}|$$

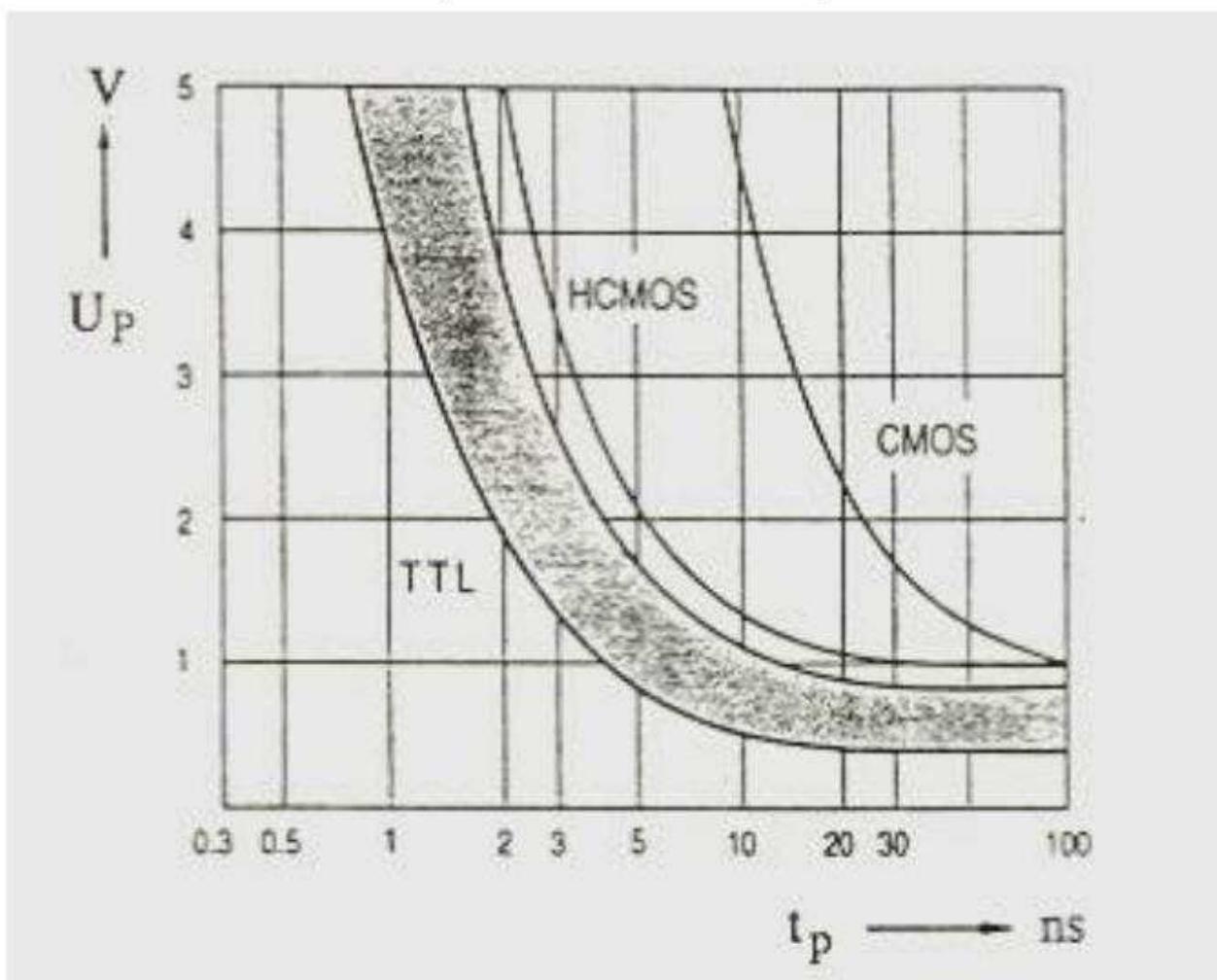
Exemple: Intervale semnal-perturbatii statice la diferite IC

Familia	Tipul	Tensiunea de lucru [V]	U_{PL} [V]	U_{PH} [V]
TTL	LS (Low-Power-Schottky)	5	0,3	0,7
	ALS (Advanced-LS)			
	AS (Advanced-Schottky)			
	F (Fairchild-AS, Fast)			
CMOS	HC (High-Speed-CMOS)	2	0,2	0,4
		4,5	0,8	1,25
		6	1,1	1,7
	AC (Advanced-CMOS)	3	0,8	
		4,5	1,25	
		5,5	1,55	
		5	0,7	2,4
CMOS-TTL	HCT (High-Speed-CMOS-TTL)			
	ACT (Advanced-CMOS-TTL)			

Circuite integrate numerice

Intervalle semnal - perturbatii statice si dinamice

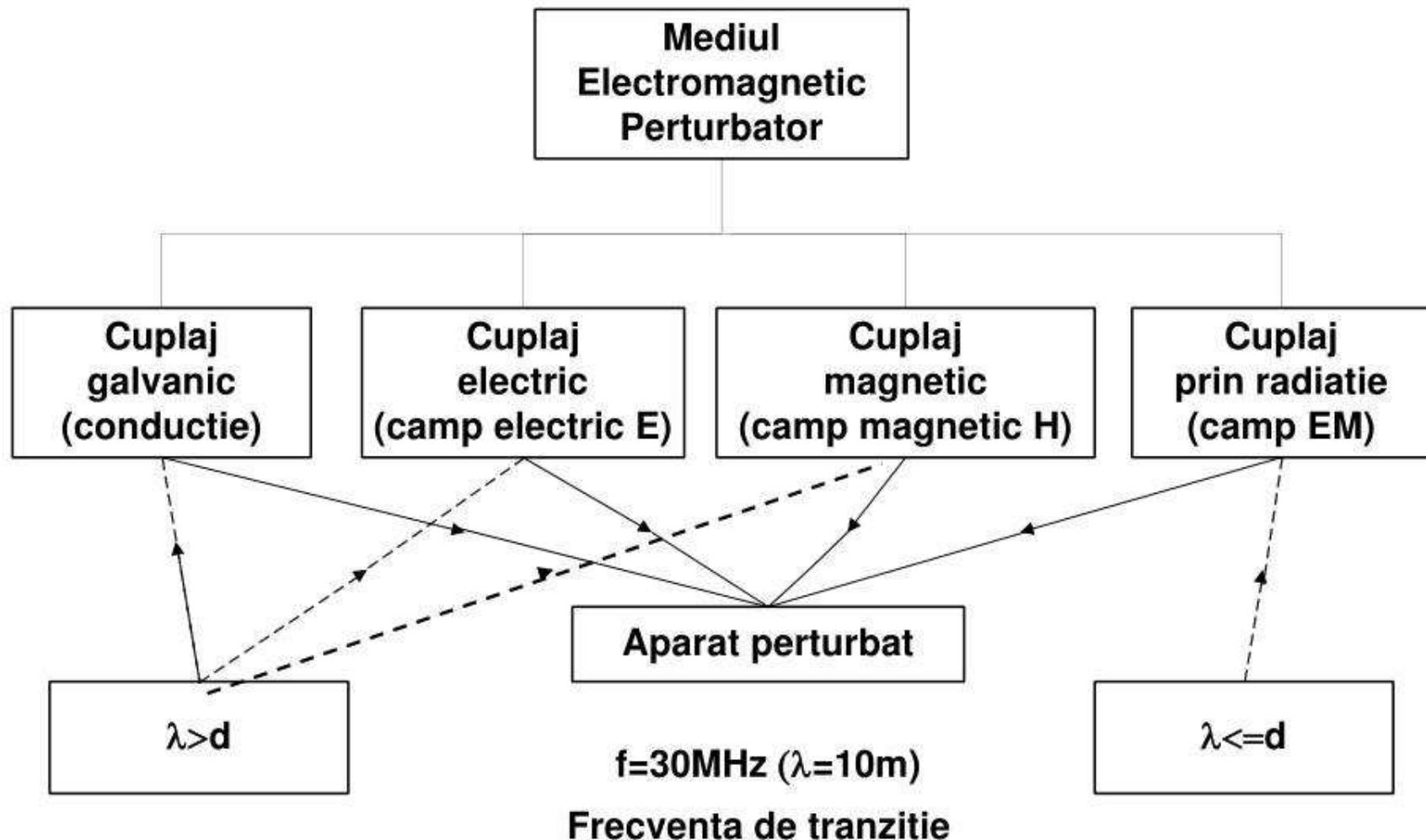
Regim dinamic: durata semnal perturbator << timp intarziere la comutare CI(t_D)

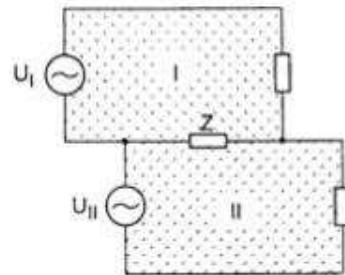
Natura Interferentelor electromagnetice

Cai de propagare

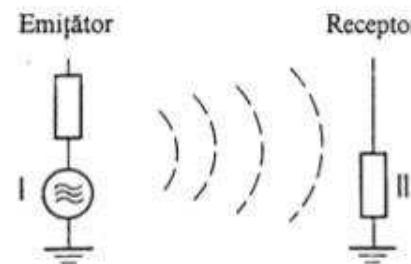
Crosstalk - Diafonie

Cuplaj galvanic

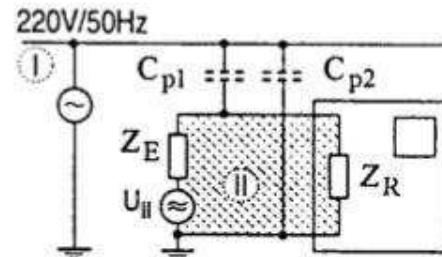
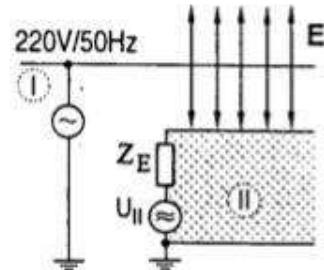

Cuplaj electromagneticic

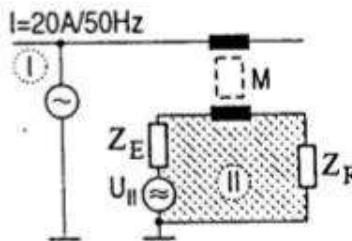
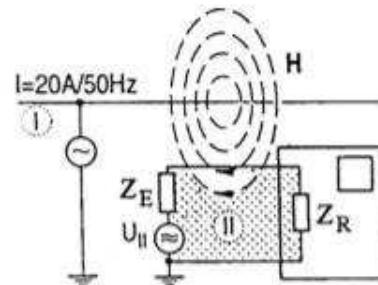

Zona depărtată a câmpului em

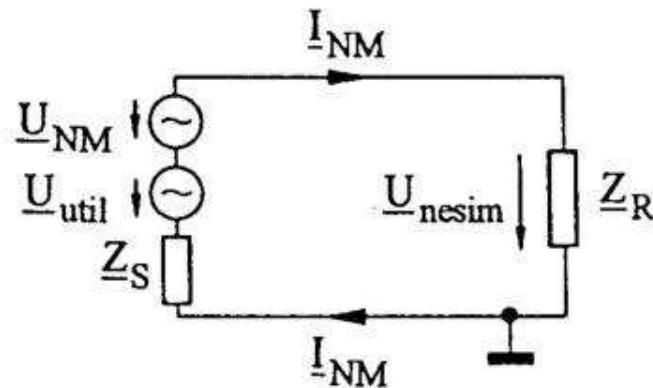
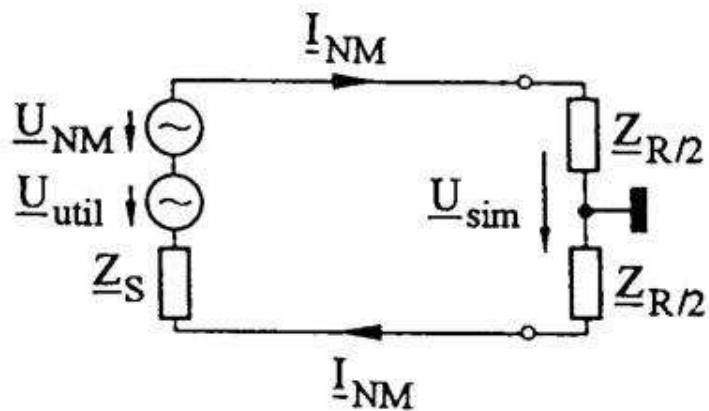
Cuplaj electric

Cuplaj magnetic

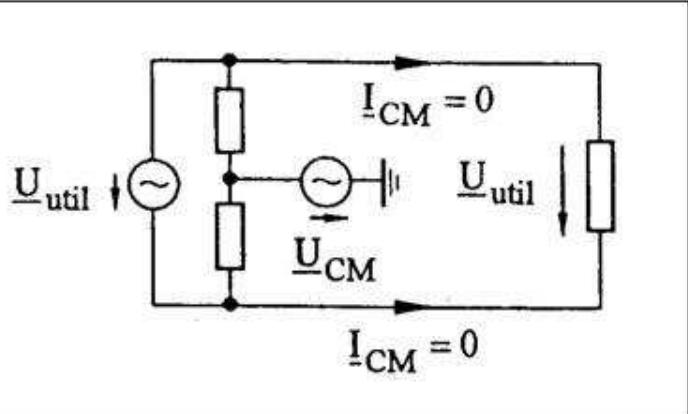

PERTURBAȚII DE MOD NORMAL

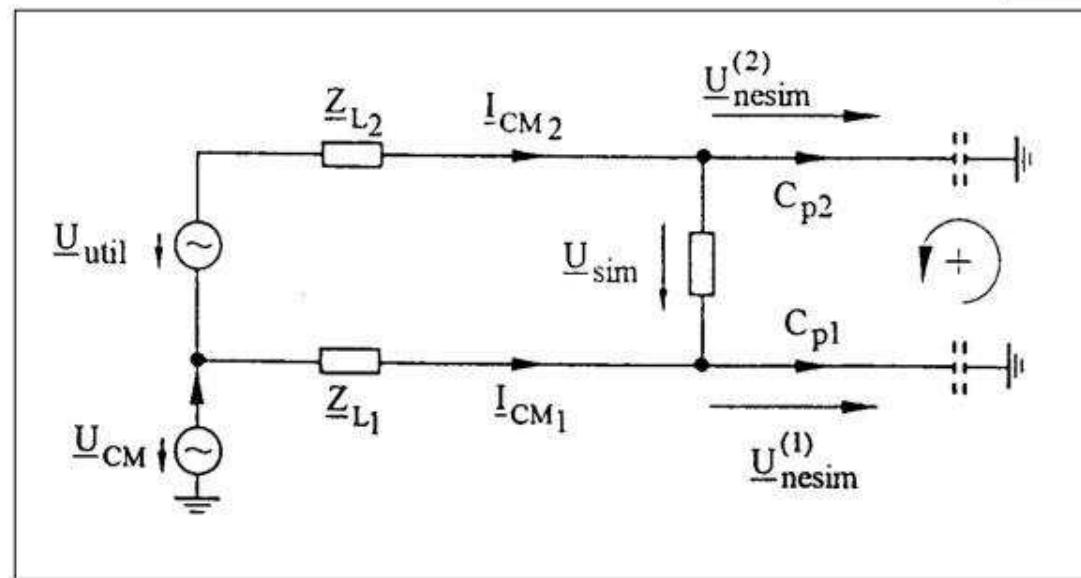
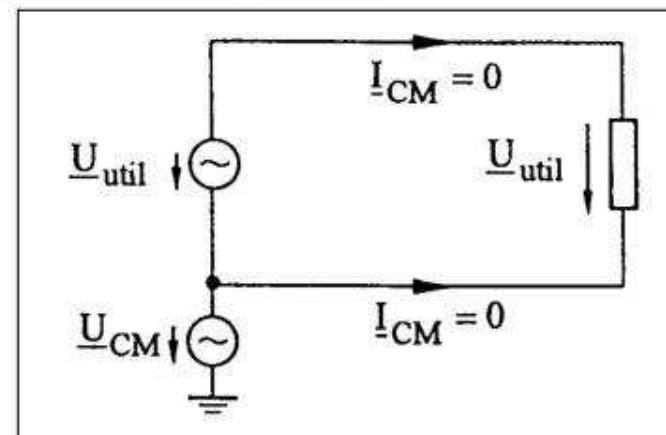

$$\frac{\underline{U}_{NM}}{\underline{U}_P} = \frac{\underline{Z}_R + \underline{Z}_S}{\underline{Z}_R} \approx 1$$

PERTURBAȚII DE MOD COMUN

JF

IF

$$U_{sim} = U_{NM} = U_P$$

$$FCCN = \frac{U_{NM}(\omega)}{U_{CM}(\omega)}$$

Determinare experimentală
pentru $U_{util} = 0$

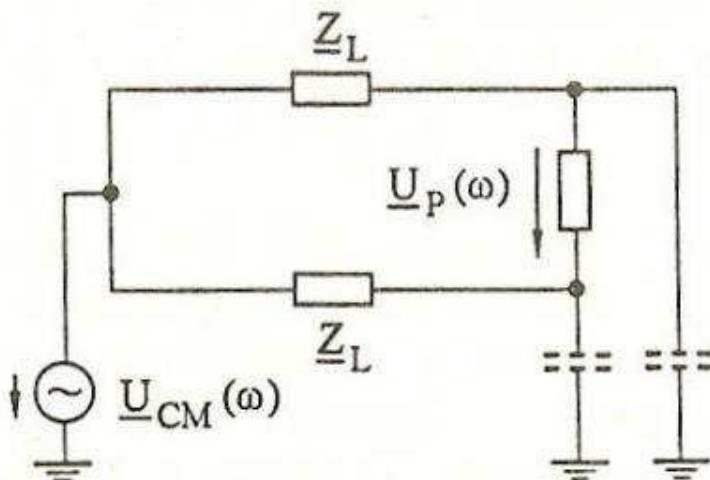
Factor de Conversie CM în NM

1= Conversie totală

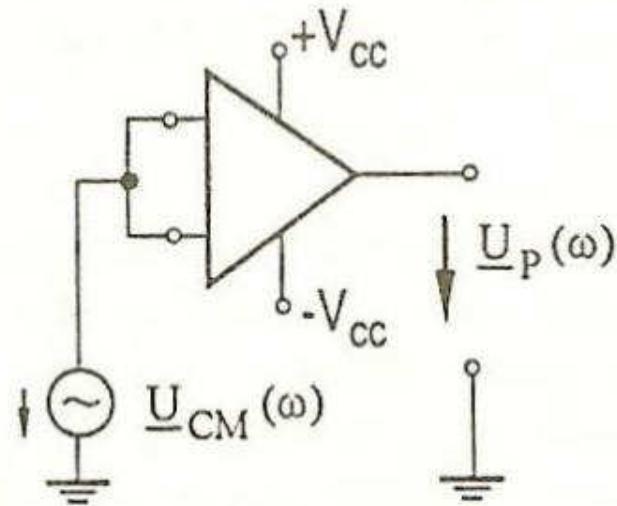
$$FCCN = \frac{|U_{NM}(\omega)|}{|U_{CM}(\omega)|} =$$

0 – Sisteme simetrice

Determinări experimentale pentru $U_{NM} = 0$

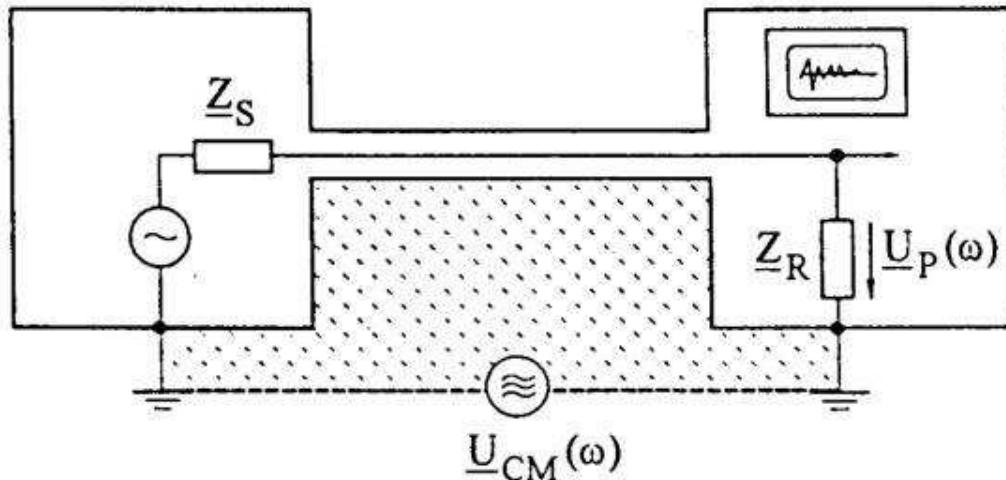

a

b

Conversia CM / NM

$$FCCN = \frac{|U_P(\omega)|}{|U_{CM}(\omega)|} = \frac{Z_R}{Z_S + Z_R}$$

Denumiri sinonime

Semnal mod normal

- Tensiune transversală
- Tensiune simetrică
- Mod diferențial
- Mod serial
- Mod impar
- Mod normal

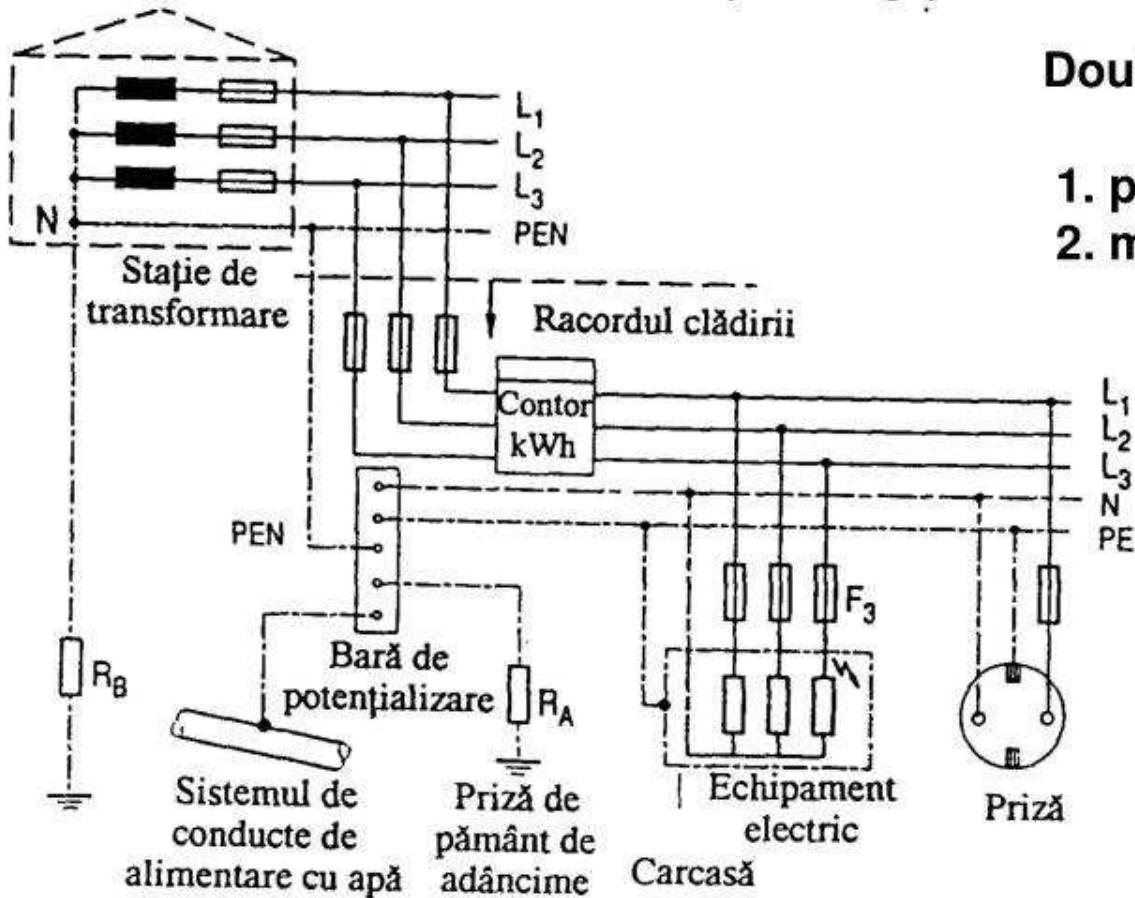
Semnal mod comun

- Tensiune longitudinală
- Tensiune nesimetrică
- Mod comun
- Mod paralel
- Mod par
- Tensiune sincronă

Pământ și masă

Scopuri diferite

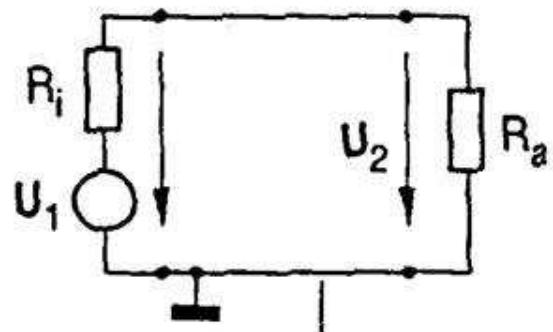
securitate (protecție)
cem (referință)

Două noțiuni:

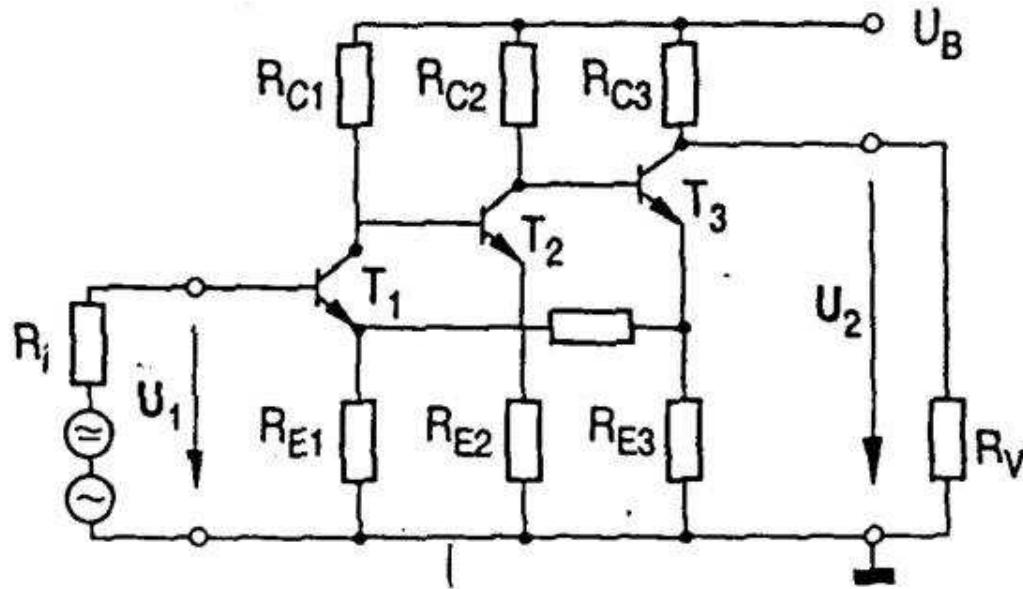
1. pământ (pământ de protecție)
2. masă (conductor de referință)

Notiunea de masa in electronica

a)

Conductor
de masă

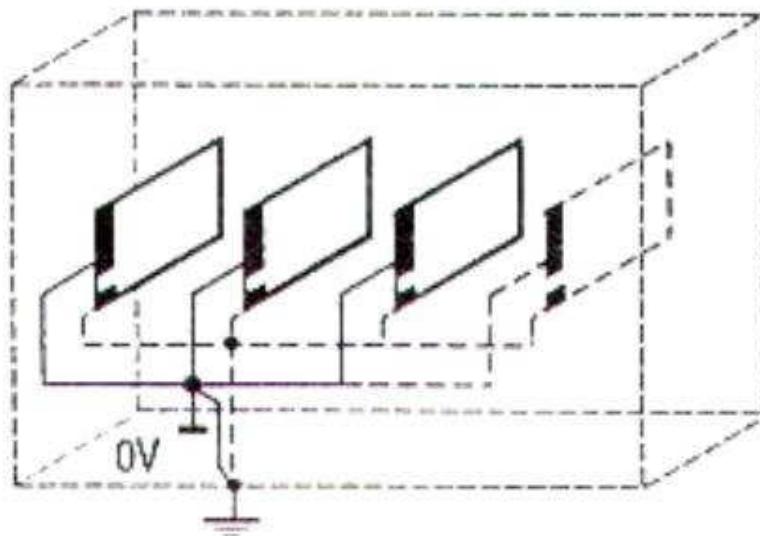

b)

Masa comună

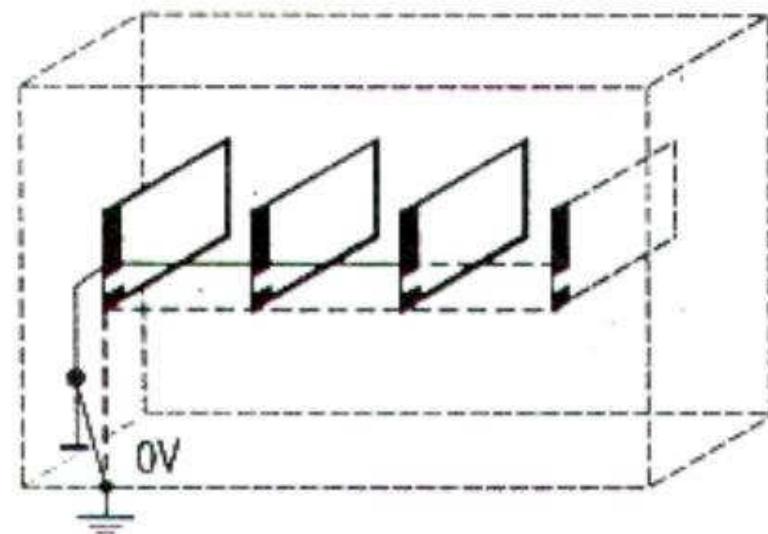
- punct de masă central
- masă distribuită (strat de masă la PCB)

Exemple pentru punct de masa central

a)

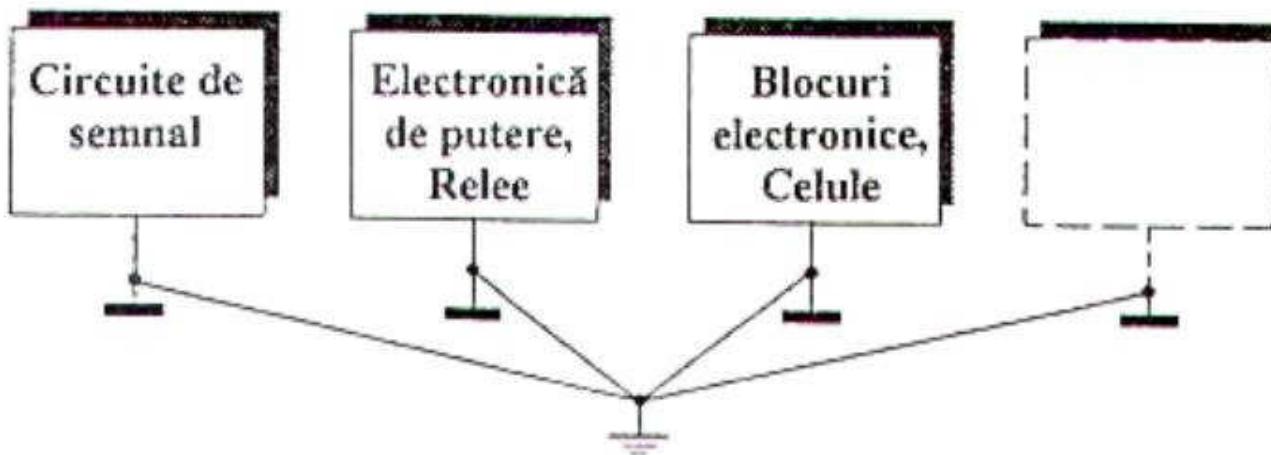
Executie cu legaturi radiale
(optima)

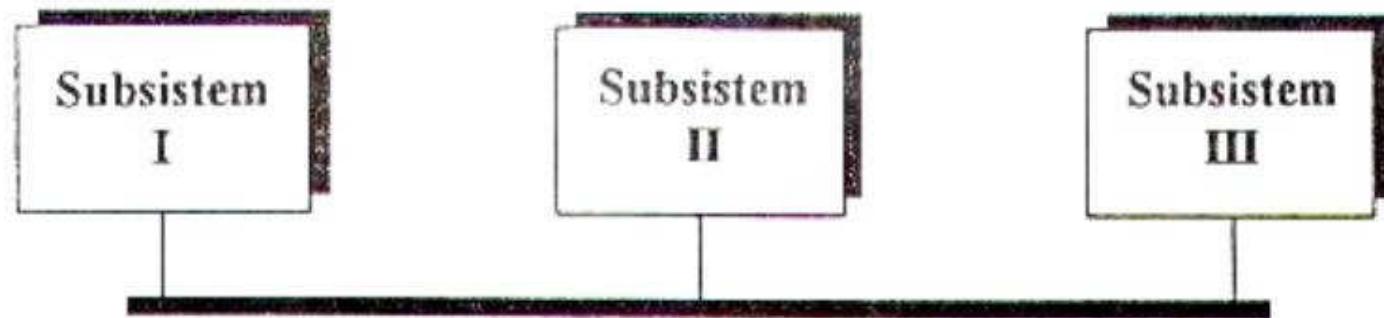
b)

Executie cu bara colectoare

Gruparea unitatilor functionale similare

Legatura de masa distribuita

SURSE DE PERTURBATII

FUNCTIONALE

INCIDENTALE

Mediul electromagnetic

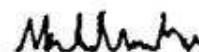
Surse de bandă îngustă

Surse de bandă largă

Surse zgomot alb

Surse tranzistorii

- Conceptul de CEM: clasic/modern

SURSE DE PERTURBATII DE BANDA INGUSTA

- Emițătoare de perturbații (Radio-TV/Telefonie/Relee/Navigație/Radar)
- GIF pentru industrie, cercetare, medicină, gospodărie (ISM)
- Receptoare Radio-TV, sisteme de calcul, surse în comutație
- Efecte perturbatoare asupra rețelei de alimentare
- Interferențe datorate liniilor electrice aeriene

SURSE DE PERTURBATII DE BANDĂ LARGA INTERMITENTE

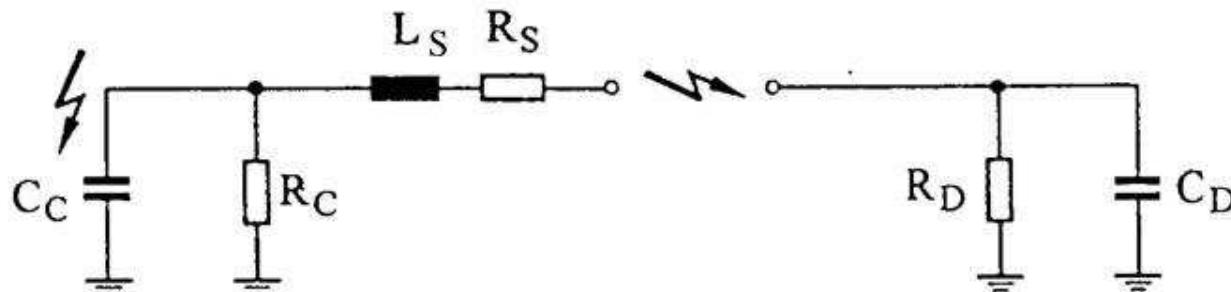
- Instalații de aprindere autovehicule
- Lămpi cu descărcări în gaze
- Motoare cu colector
- Linii electrice aeriene de IT

SURSE DE PERTURBATII TRANZITORII DE BANDA LARGA

- Comutarea inductivităților
- Fenomene tranzitorii în rețele de JT, MT și IT
- Fenomene tranzitorii în Laboratoare de Încercări și de fizică
- Descărcări electrostatice
- Descărcarea de trăznet (LEMP)
- Impulsul electromagnetic nuclear (NEMP)

DESCĂRCĂRI ELECTROSTATICE

Model de rețea pentru ESD

Sursa ESD

$$C_C = 50 \dots 1500 \text{ pF}$$

Mobilier

$$R_S = 10 \dots 50 \text{ ohm:}$$

om

$$C_C = 150 \text{ pF}$$

$$R_S = 1 \text{ kohm}$$

$$L_S = 1 \mu\text{H/m}$$

Pământ

$$R_D = 0 \quad C_D = \infty$$

Obiect izolat

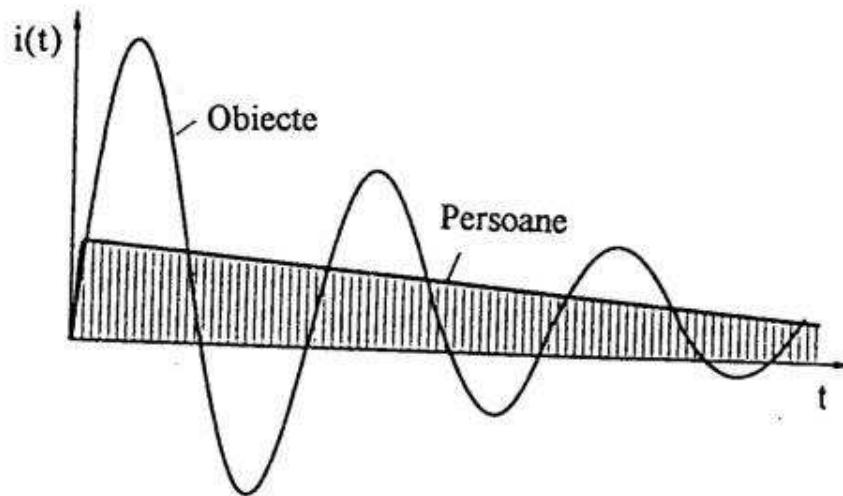
$$R_D = \infty$$

$$i_{\max} = 2 \dots 50 \text{ A}$$

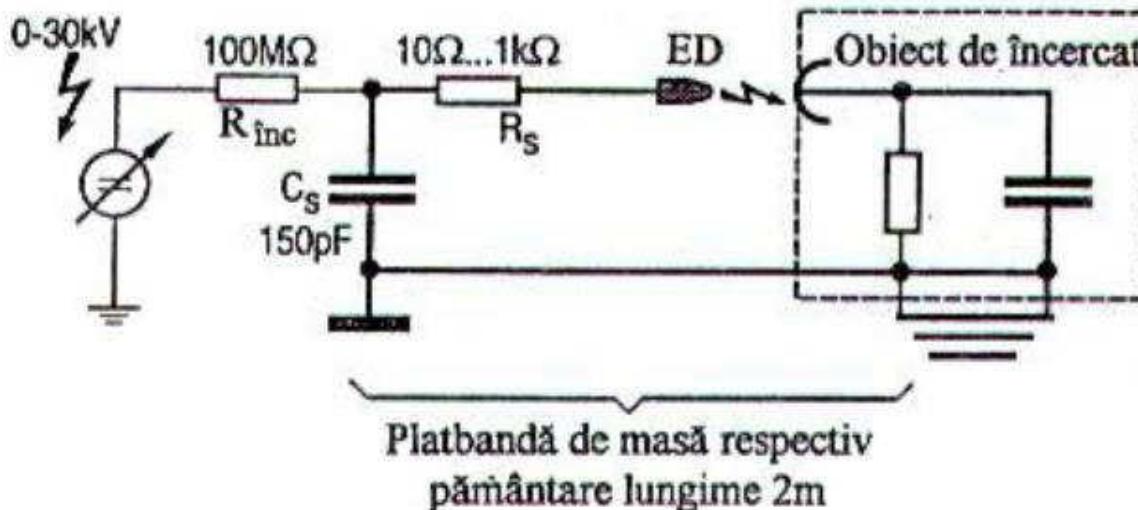
$$U_{\max} = 8 \dots 30 \text{ kV}$$

$$t_c \leq 2 \text{ ns}$$

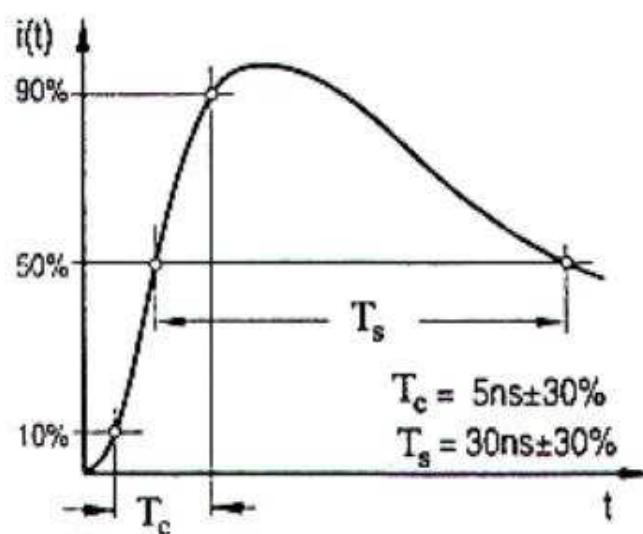
$$t_s \leq 100 \text{ ns}$$

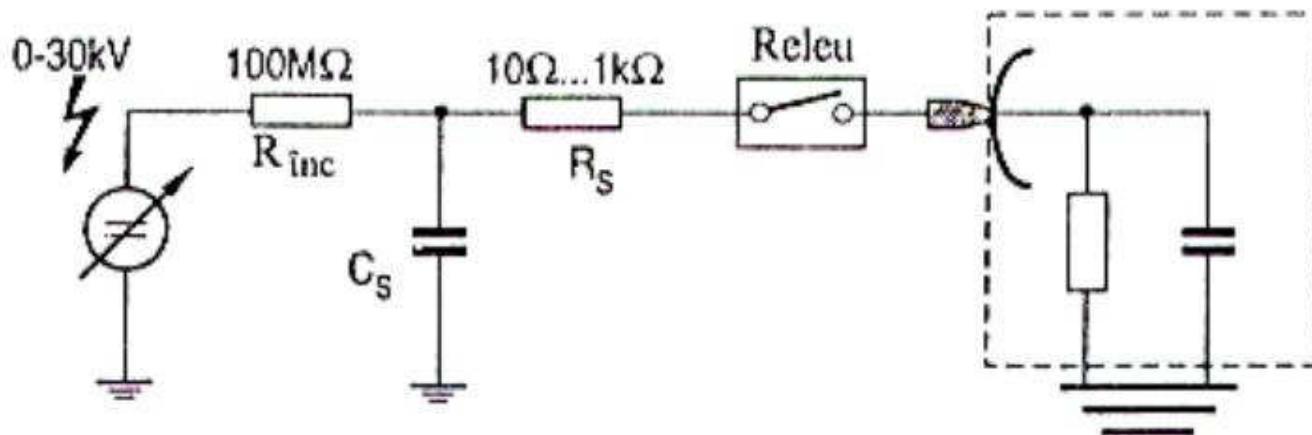
Simulator pentru ESD (schema de principiu)

**Impulsul ESD standard
conform IEC 61000-4-2**

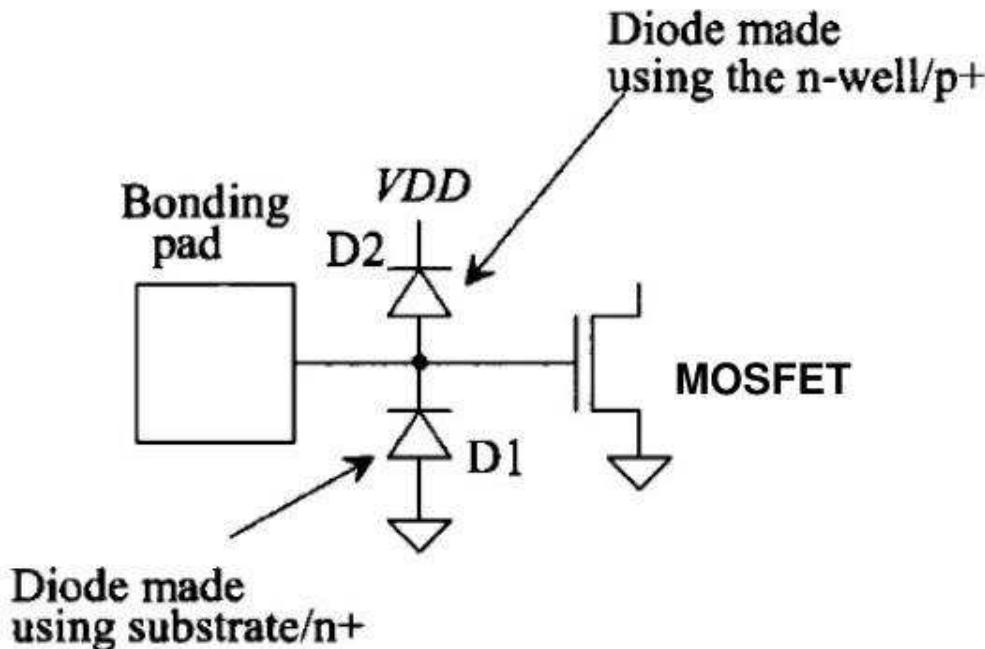
Simulator ESD cu releu de IT

Nivele de severitate pentru ESD

Nivel de severitate	Tensiune de încercare $U_0 / \text{kV} \pm 10\%$	
	Descărcare prin contact	Descărcare în aer
1	2	2
2	4	4
3	6	8
4	8	15
x	de convenit	de convenit

Protectia unei porti MOSFET pentru ESD

TRĂZNETUL - Impulsul electromagnetic de trăznet (LEMP)

- **Valoarea de vârf a curentului** ~ 200 kA
- **Panta curentului** ~ 300 kA/ μ s
- **Sarcina electrică** ~ 500 As
- **Polaritate** 90% sunt negative
- **Sursa** norii Cumulo-Nimbus
- **Câmpul electric**
în zile senine (la suprafața solului) ~ 200 V/m
- **Câmpul electric în zile de furtună** ~ 20 kV/m
- **Forma standard a impulsului de tensiune de trăznet (LEMP)** 1,2/50 μ s

Impulsul electromagnetic nuclear - NEMP

Eliberarea bruscă a energiei nucleare printr-o explozie nucleară este însoțită de un impuls intens de radiație care generează un câmp electromagnetic tranzitoriu-NEMP

- Localizarea
  - mare altitudine HEMP
  - la sol SREMP
- Forma 5/200 ns
- Intensitate câmp electric 50 kV/m
- Extindere în spațiu: sute, mii km
- Efect: întreruperea completă a oricărei forme de comunicație radio datorată ionizării intense a spațiului

Filtre de perturbații transmise prin conducție

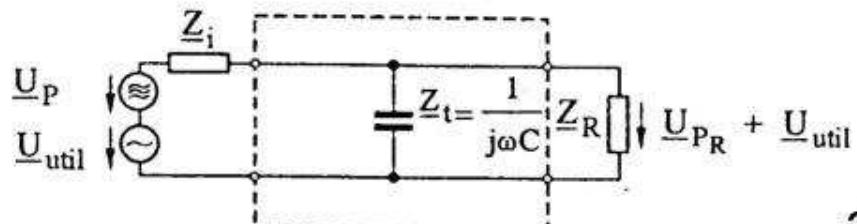
→ Antiparazitare ←

Principiu de funcționare

Tratare în domeniul frecvenței

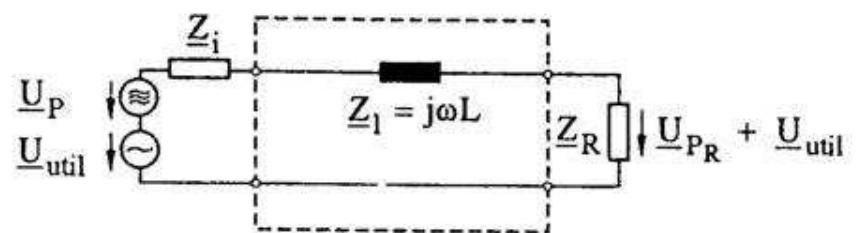
Componentele spectrale ale semnalului util să fie separate de componentele spectrale ale perturbațiilor → Atenuarea filtrului

a)

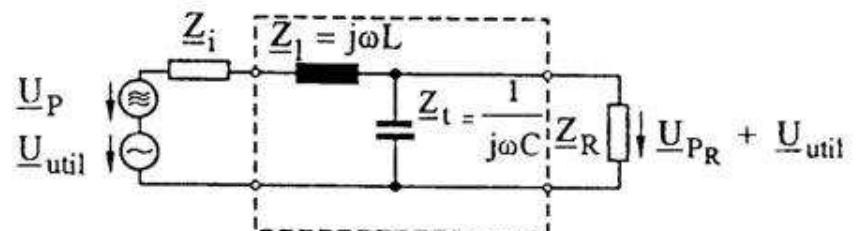

$$a_F = 20 \lg \frac{|U_P(\omega)|}{|U_{PR}(\omega)|} = 20 \lg \frac{\left| Z_i + \frac{Z_R \cdot Z_t}{Z_R + Z_t} \right|}{\left| \frac{Z_R \cdot Z_t}{Z_R + Z_t} \right|}$$

b)

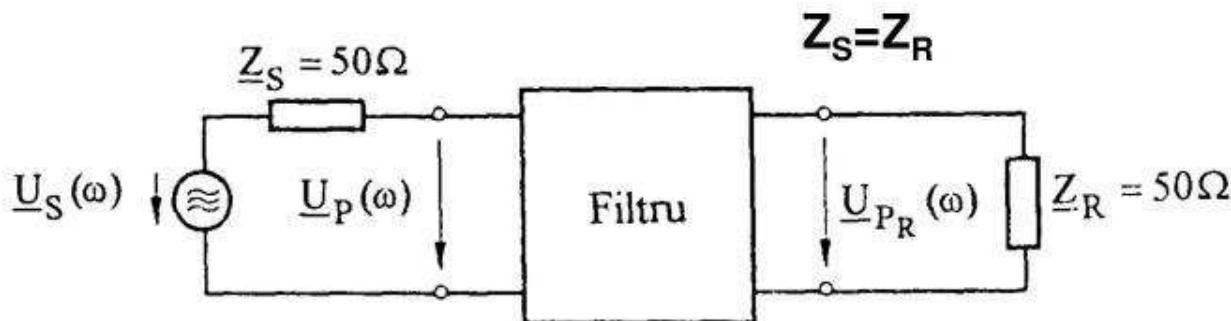
c)

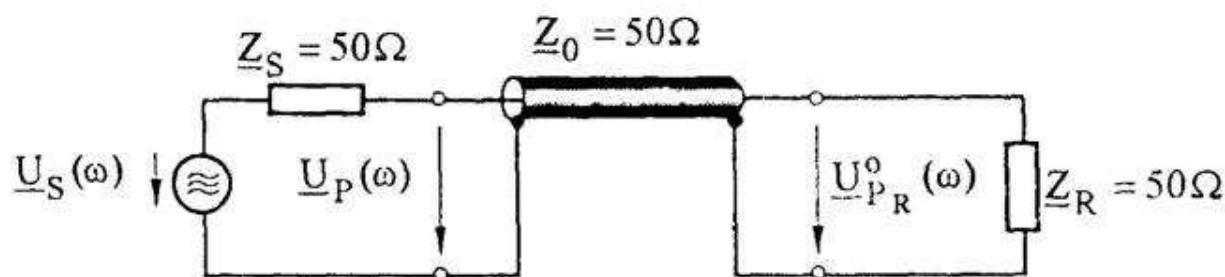
$$a_F = 20 \lg \frac{|U_P(\omega)|}{|U_{PR}(\omega)|} = 20 \lg \frac{|Z_i + Z_1 + Z_R|}{|Z_R|}$$

Atenuarea de insertie

Măsurare cu și fără filtru

$$a_F = 20 \lg \frac{|U_{P_R}^0(\omega)|}{|U_{P_R}(\omega)|}$$

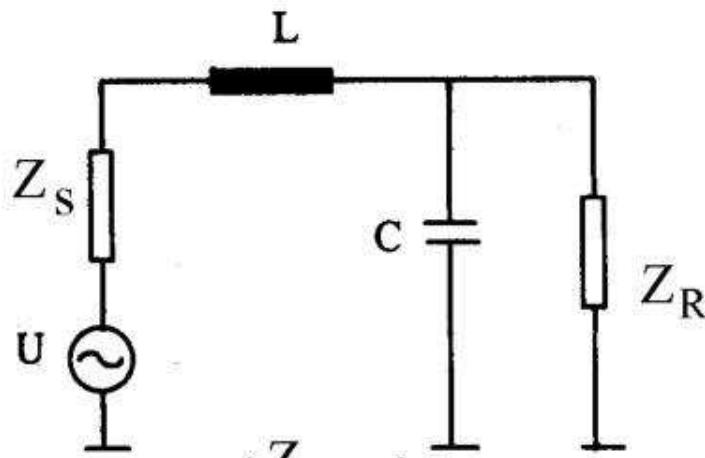
$$a_F = 20 \lg \frac{|U_S(\omega)|}{2|U_{P_R}(\omega)|}$$

Atenuarea reală ≠ Atenuarea de inserție

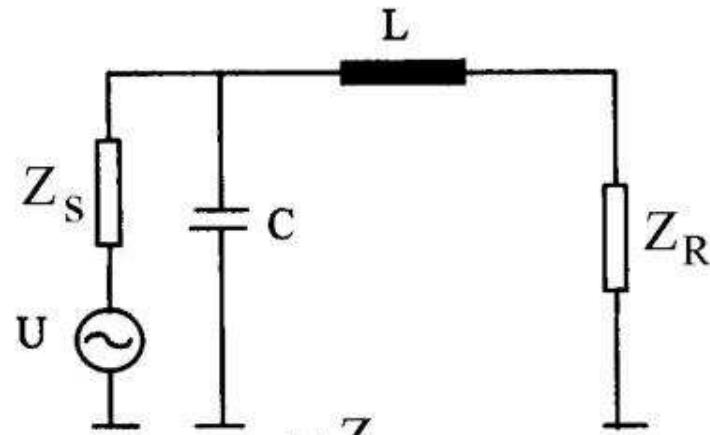
Cauze:

- $Z_R \neq Z_S \neq 50 \text{ ohm}$
- Filtrele au pierderi
- Filtrele au elemente neliniare

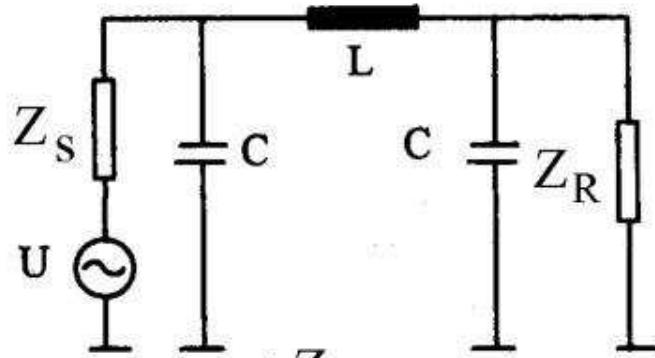
Influența Z_S și Z_R asupra construcției filtrelor LC

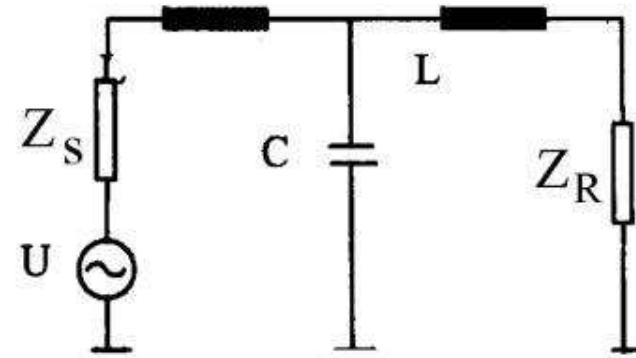
a) Z_S -mică
 Z_R -mare

b) Z_S -mare
 Z_R -mică

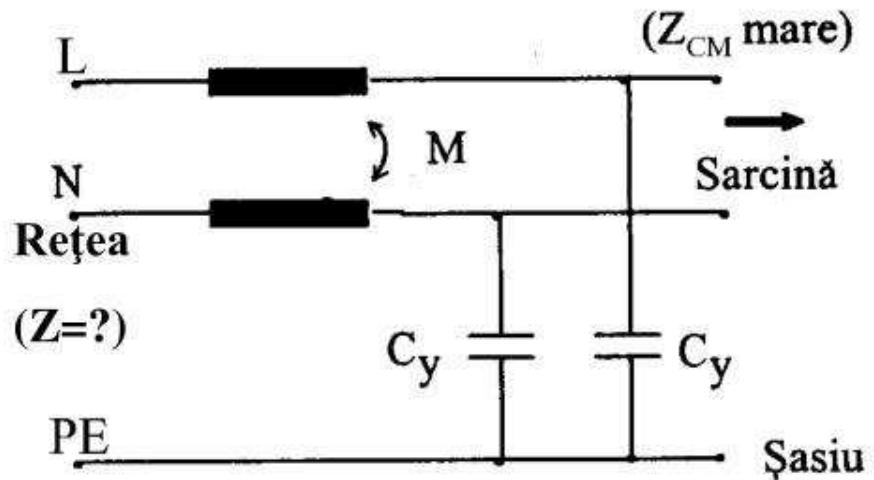
c) Z_S -mare
 Z_R -mare

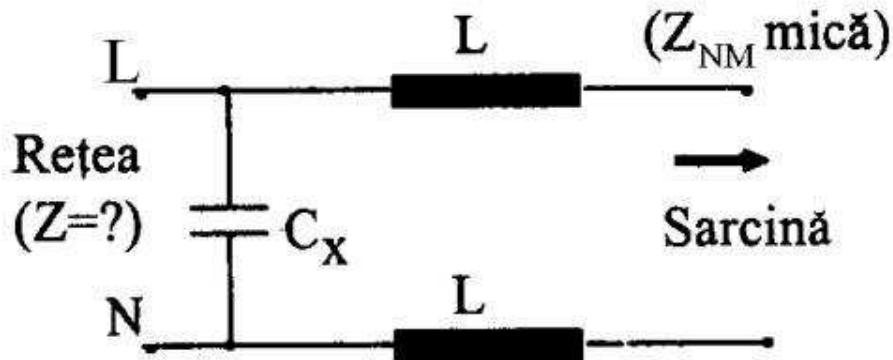
d) Z_S -mică
 Z_R -mică

Filtre de rețea

- Filtrarea modului comun

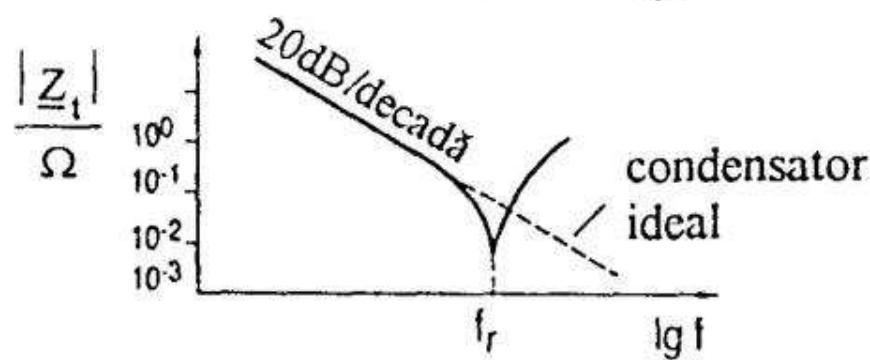
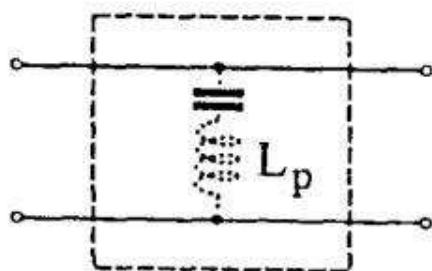
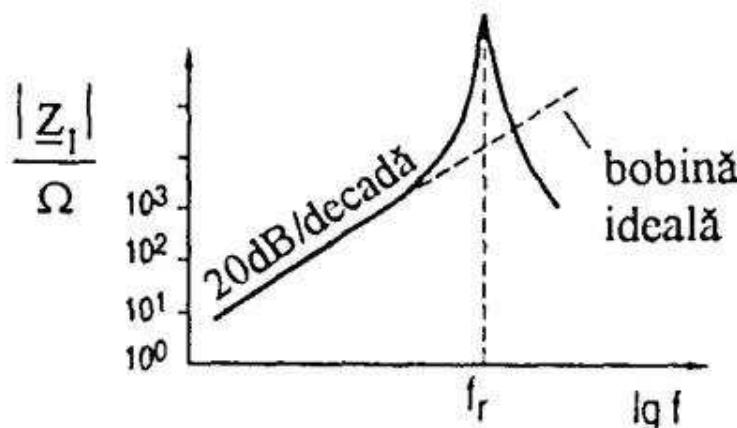
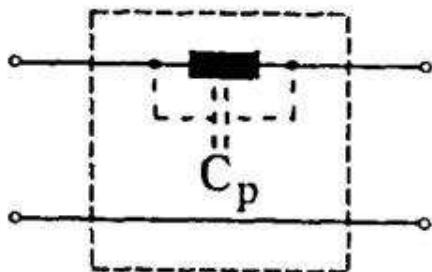

- Filtrarea modului normal

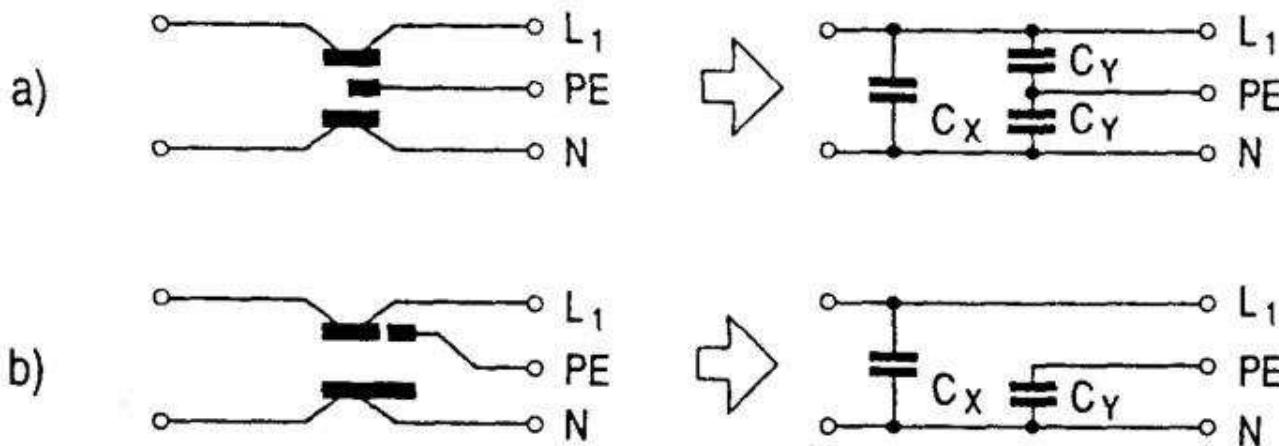
- Filtrarea NM+CM(filtru de rețea)

- **Frecvențe de rezonanță ale filtrelor**
- amplificarea de inserție -
- **Frecvențe de rezonanță ale componentelor**

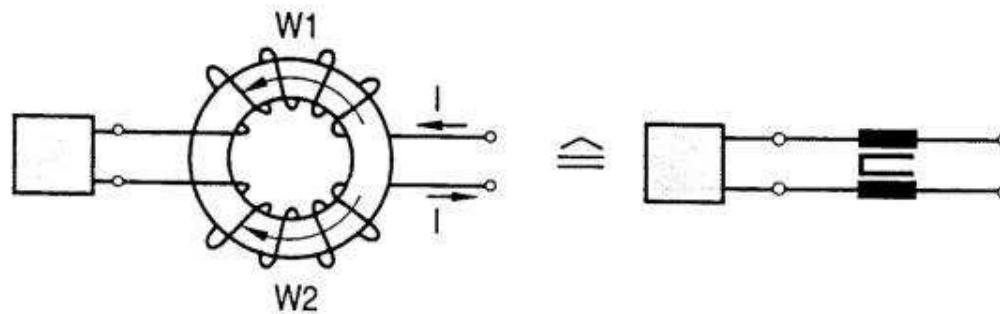

- **Amortizarea filtrelor(componentelor)**
Materiale dielectrice și magnetice cu pierderi

- Condensatoare de antiparazitare multiple

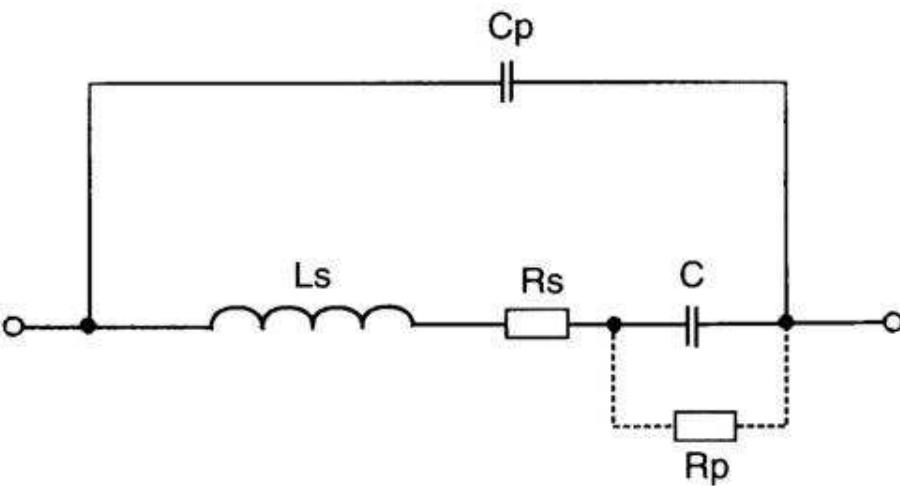

- Bobine de filtrare cu compensare de curent

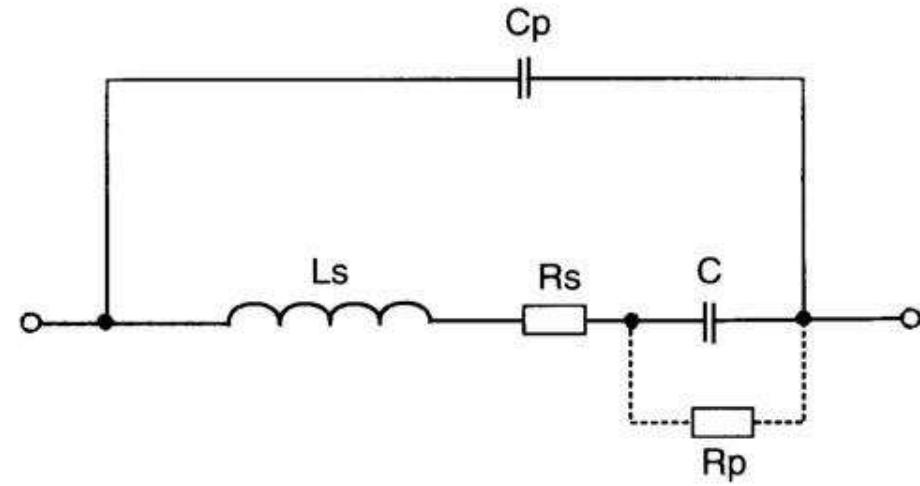

- Inele de ferită

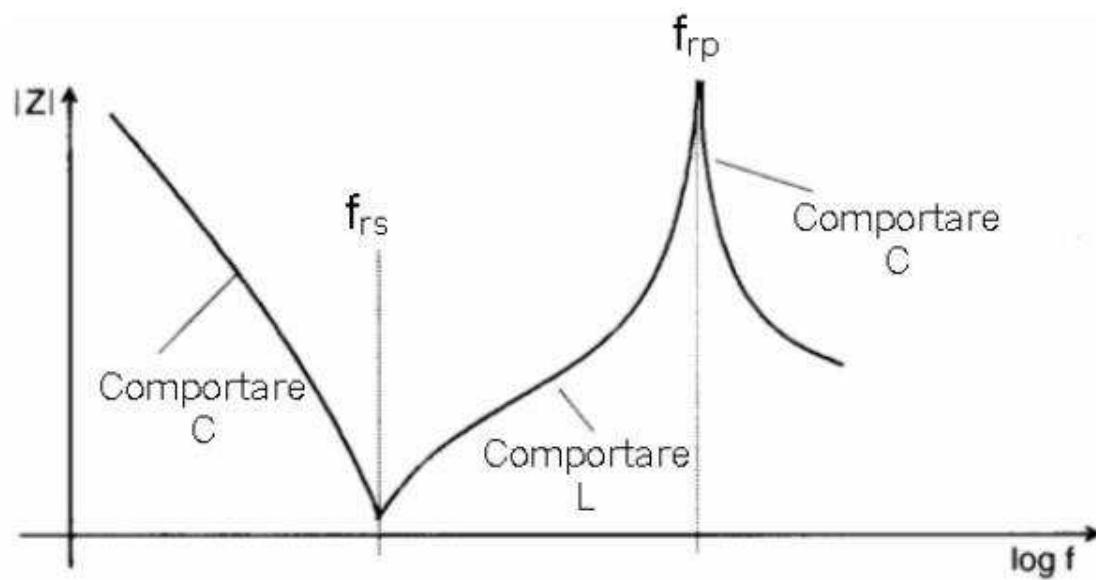
Scheme echivalente ale componentelor reale

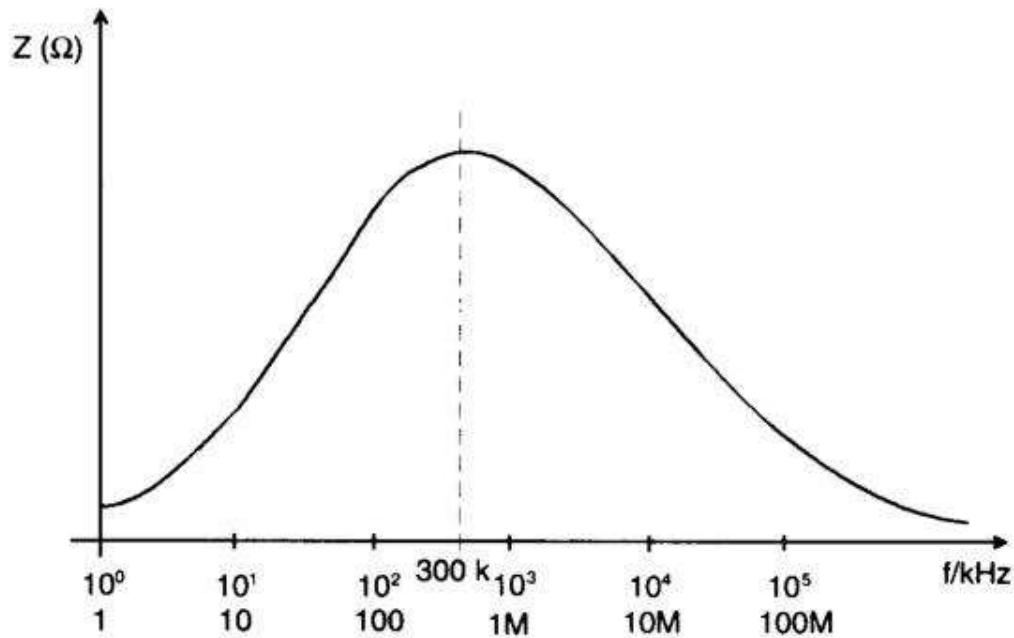

Condensator

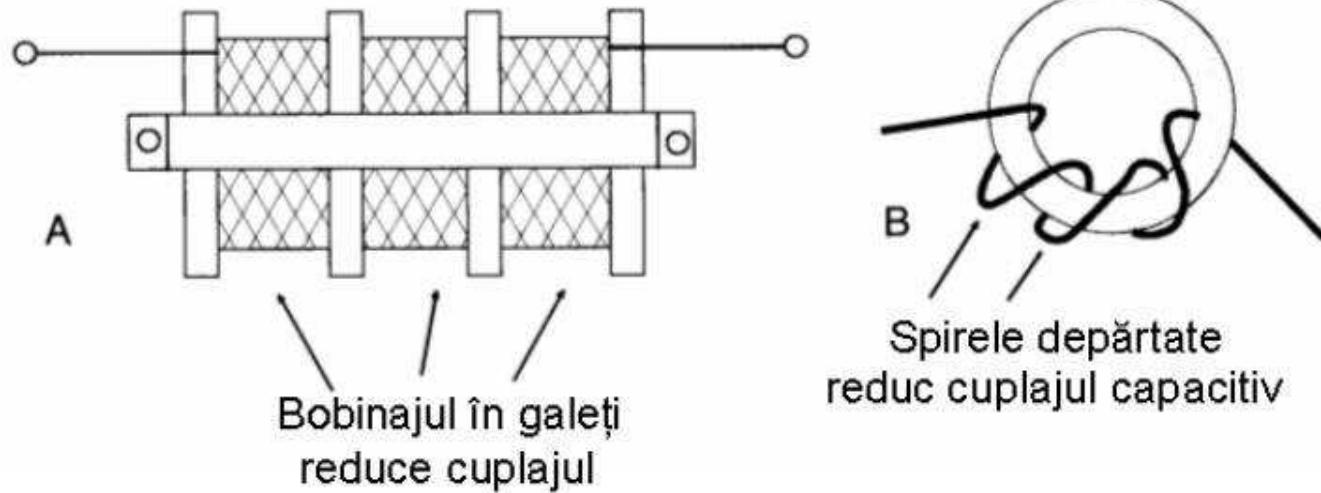

Bobina

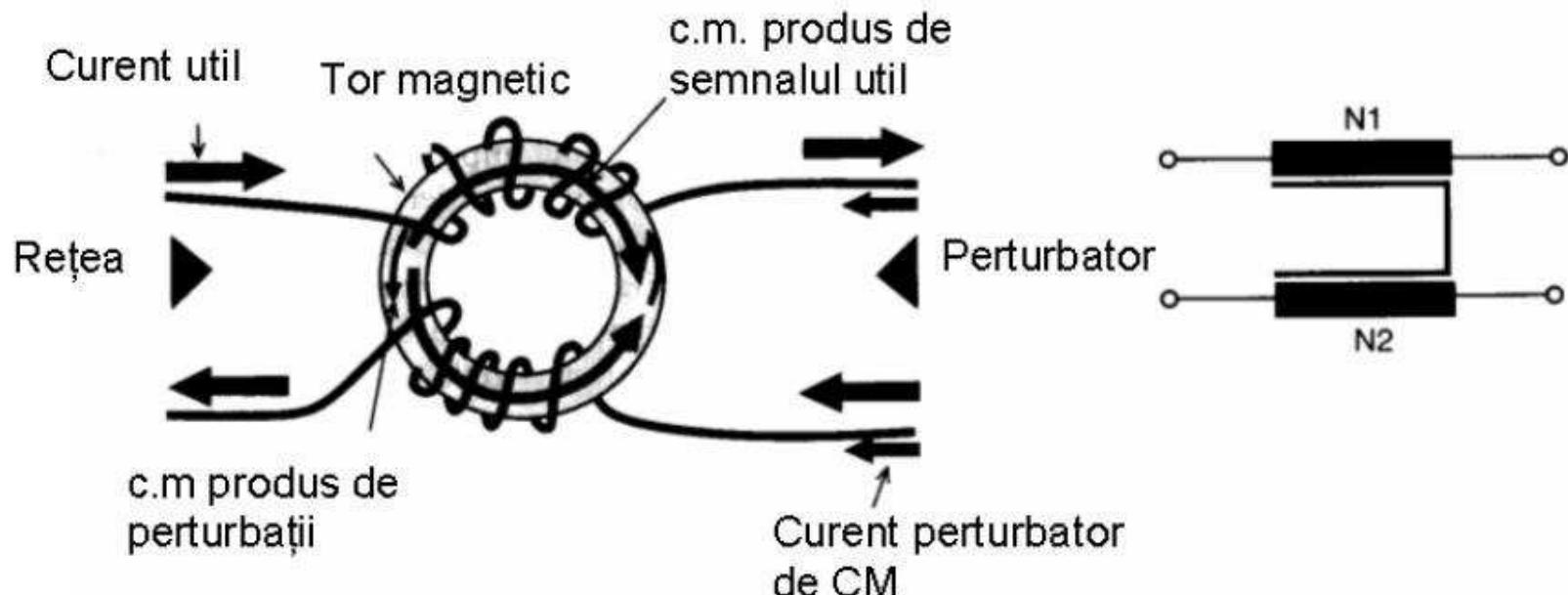

Impedanța unei bobine reale

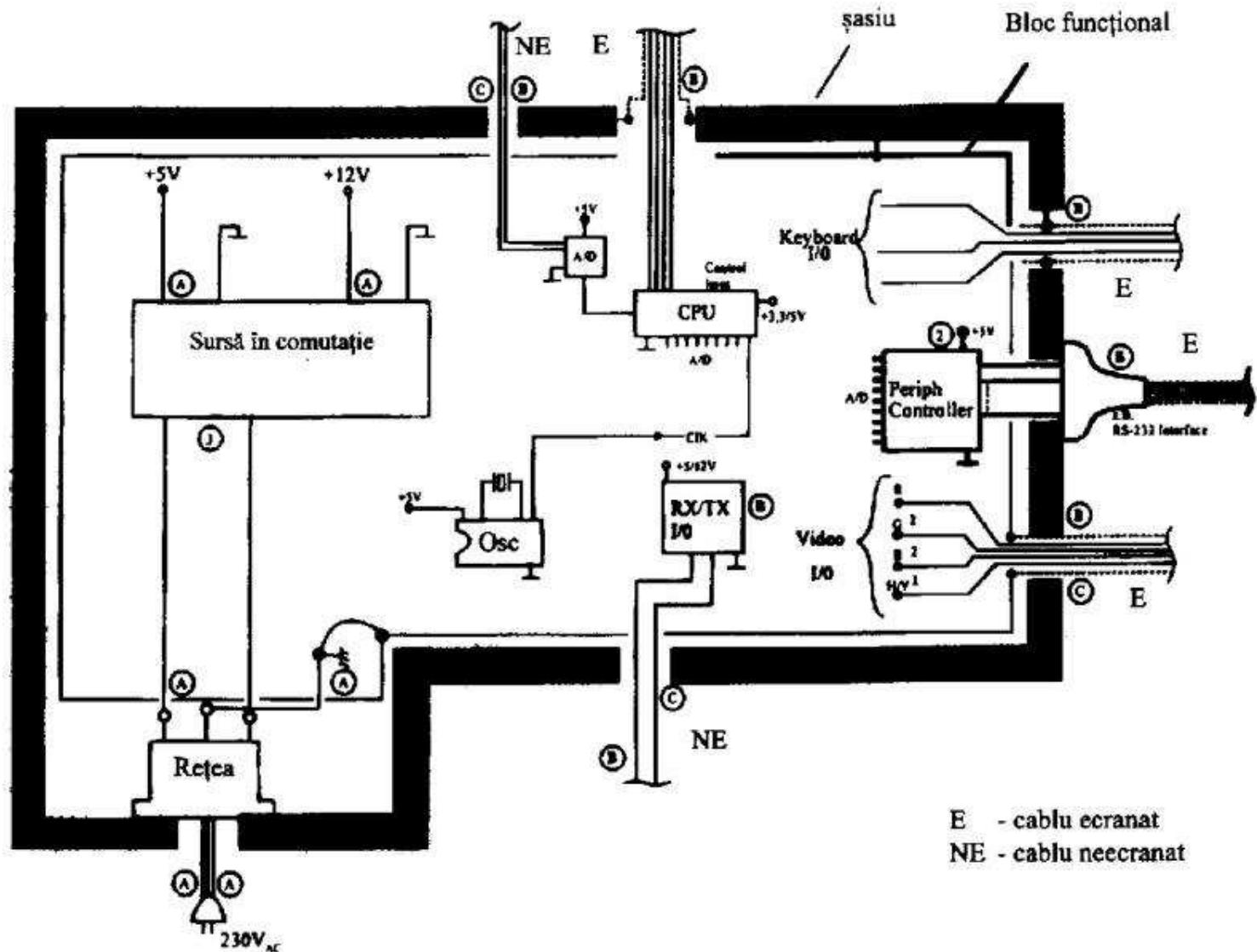
Filtru pentru CM

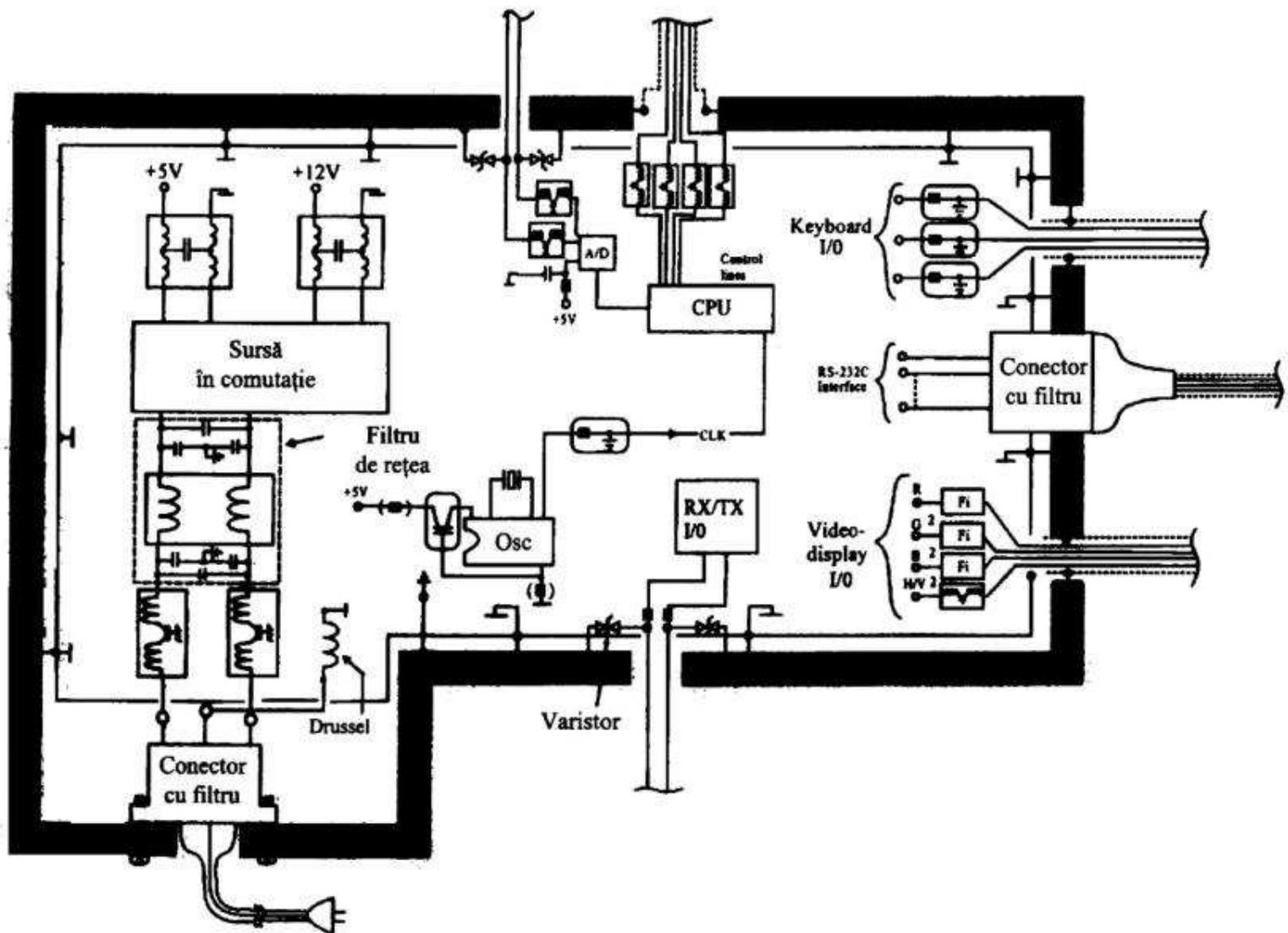
- **Condensatoare C_x** L-N
 $C_x > 100\text{nF} \dots 500\text{nF}$
- **Condensatoare C_y** L-PE și N-PE
 $C_y < 10\text{nF}$

Şuntează izolaţia aparatului

$$I_{iz} < 0,75-3,5\text{mA}$$

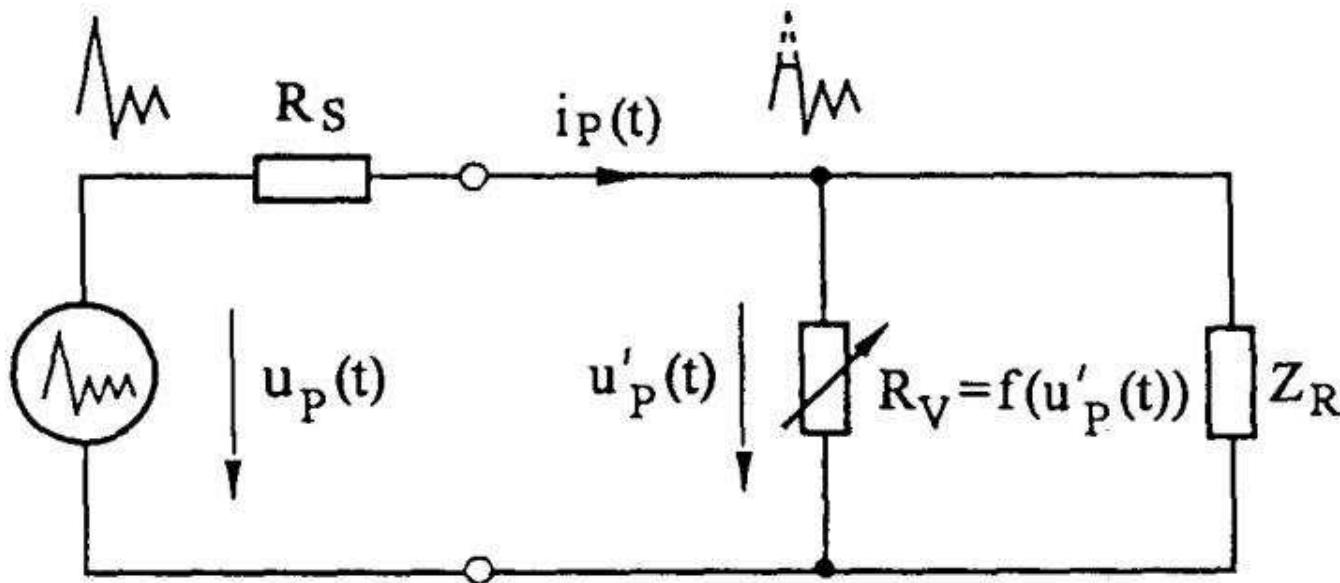

Schema bloc a unui microcontroller

Compatibilizarea unui microcontroller

LIMITATOARE DE SUPRATENSIUNI

$$u'_P(t) = u_P(t) - i_P(t)R_S$$

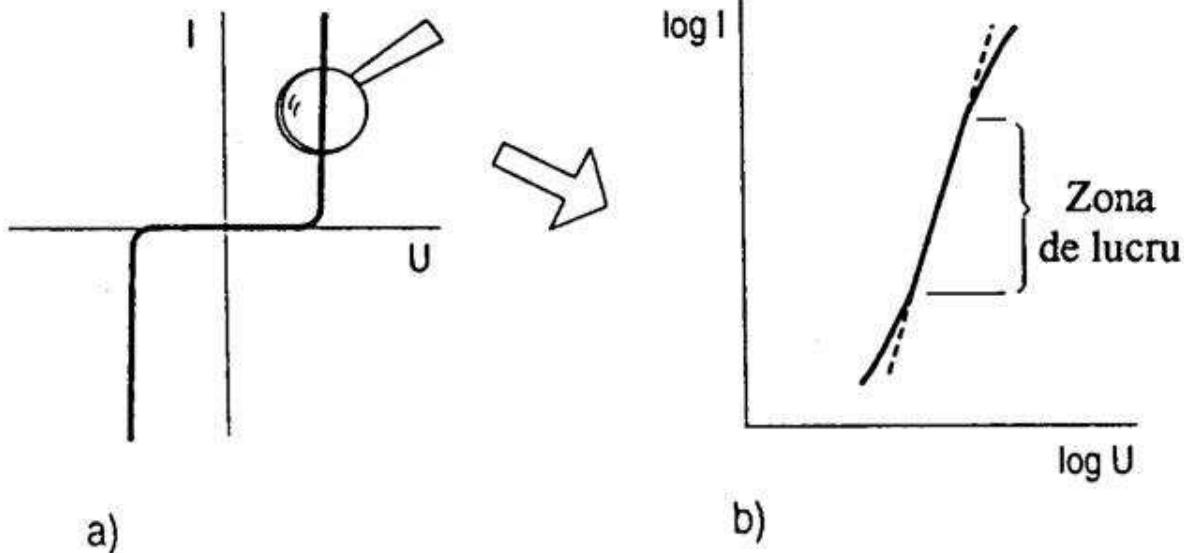
Tipuri constructive Varistoare - Eclatoare - Diode în avalanșă

VARISTOARE

- soft limiter

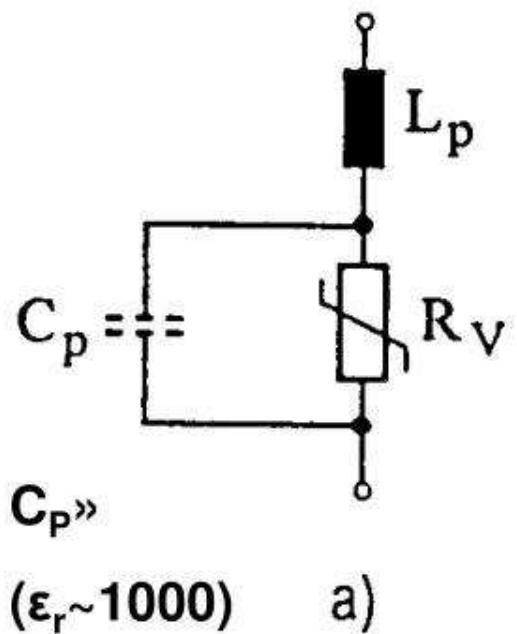
$$I = KU^\alpha$$

$$\begin{array}{ll} \alpha > 25 & (\text{ZnO}) \\ \alpha \sim 5 & (\text{SiC}) \end{array}$$

Caracteristici curent - tensiune la varistoare

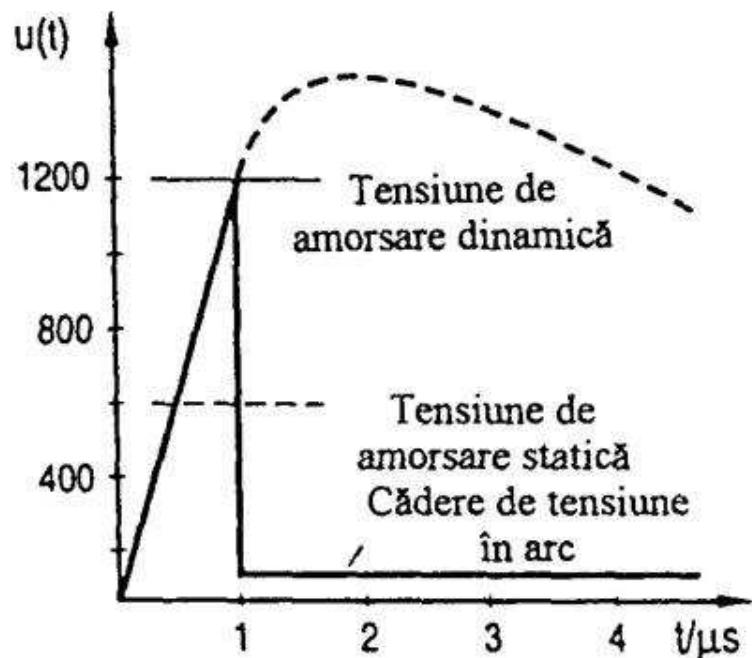
$$R = \frac{U}{I(U^\alpha)} = \frac{U}{K \cdot U^\alpha} = \frac{1}{K} U^{1-\alpha}$$

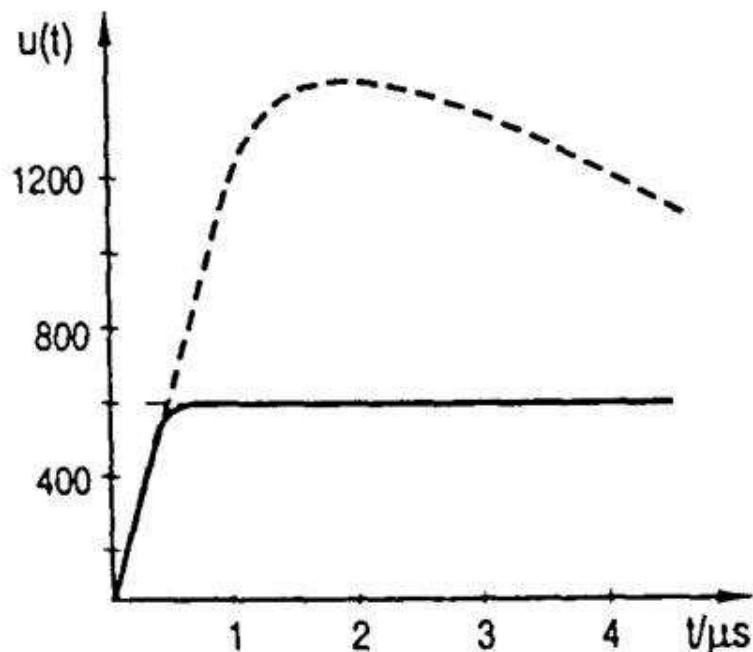
Schema echivalentă a unui varistor

ECLATOARE

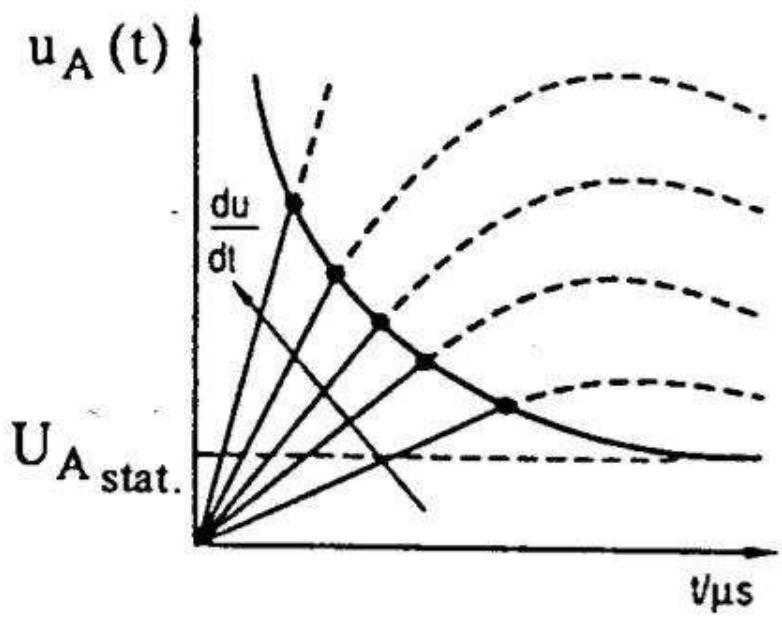
- hard limiter

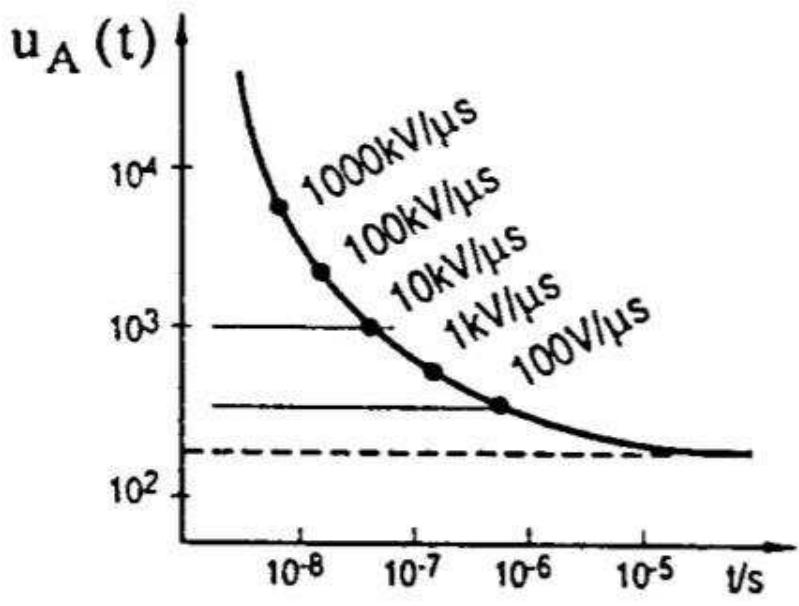
a) Eclator

b) Varistor

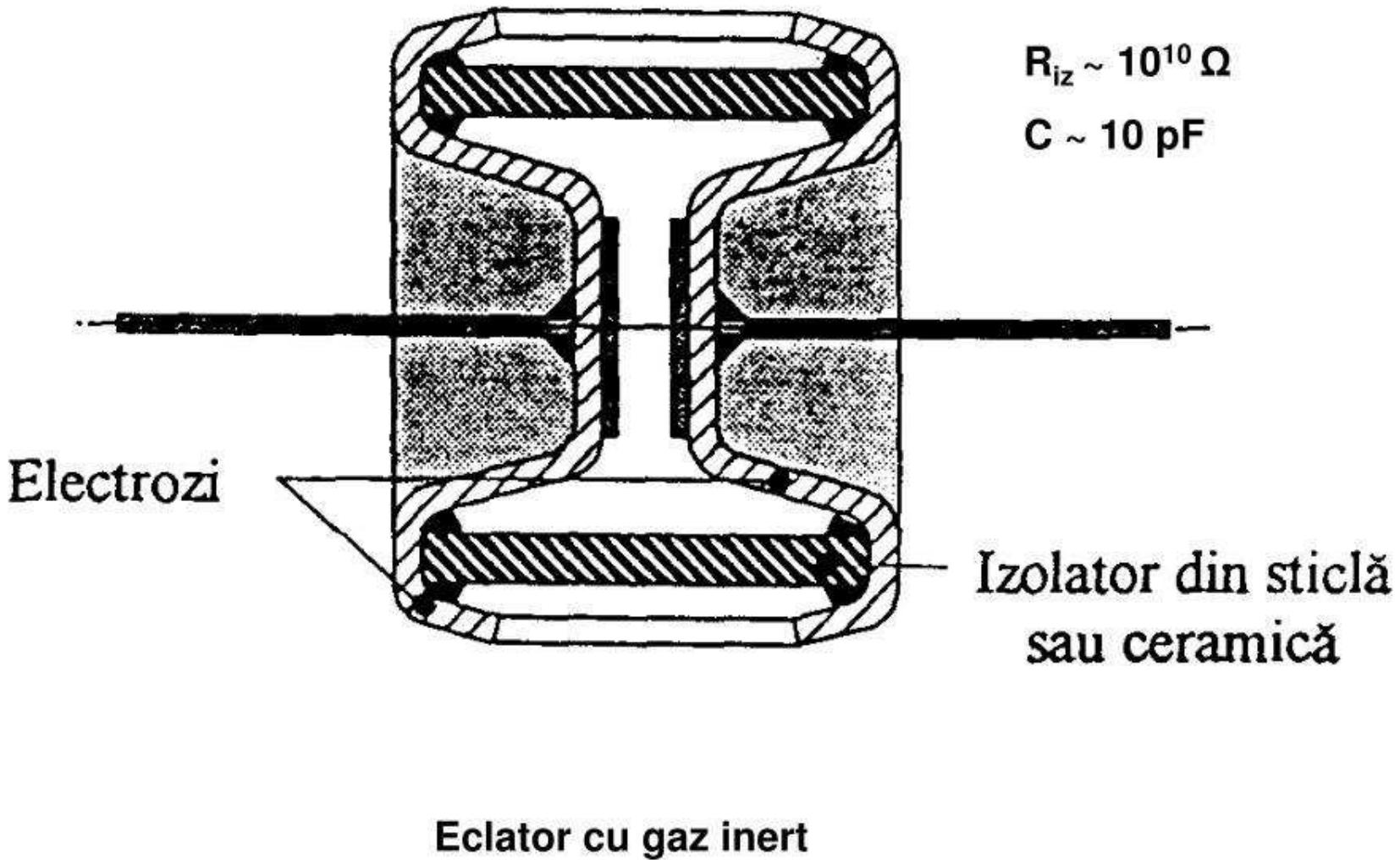

a)

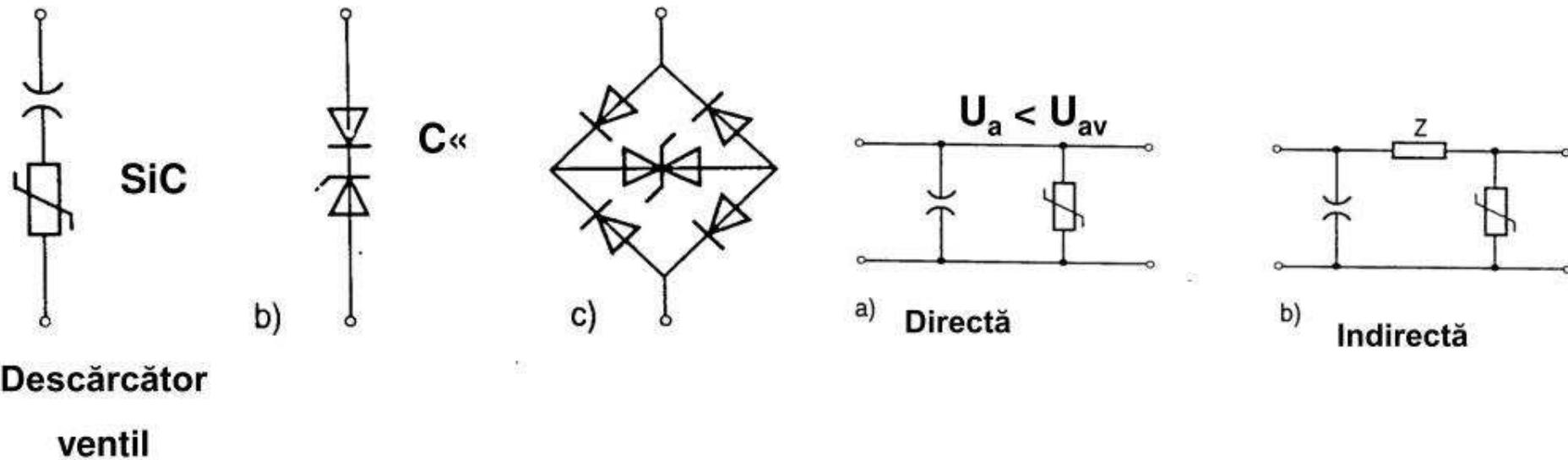

b)

Caracteristica volt-secundă

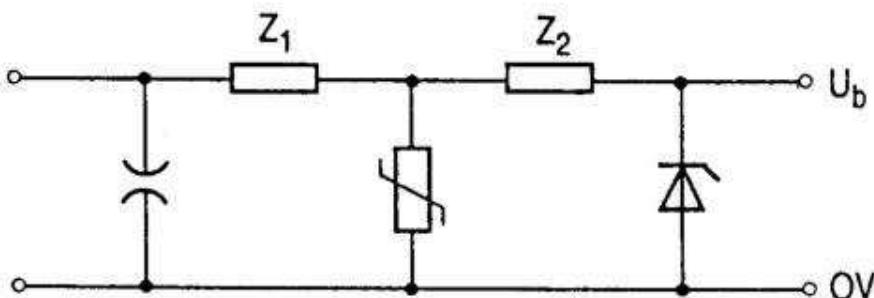
Scheme hibride

Descărcător
ventil

Conecțare în serie

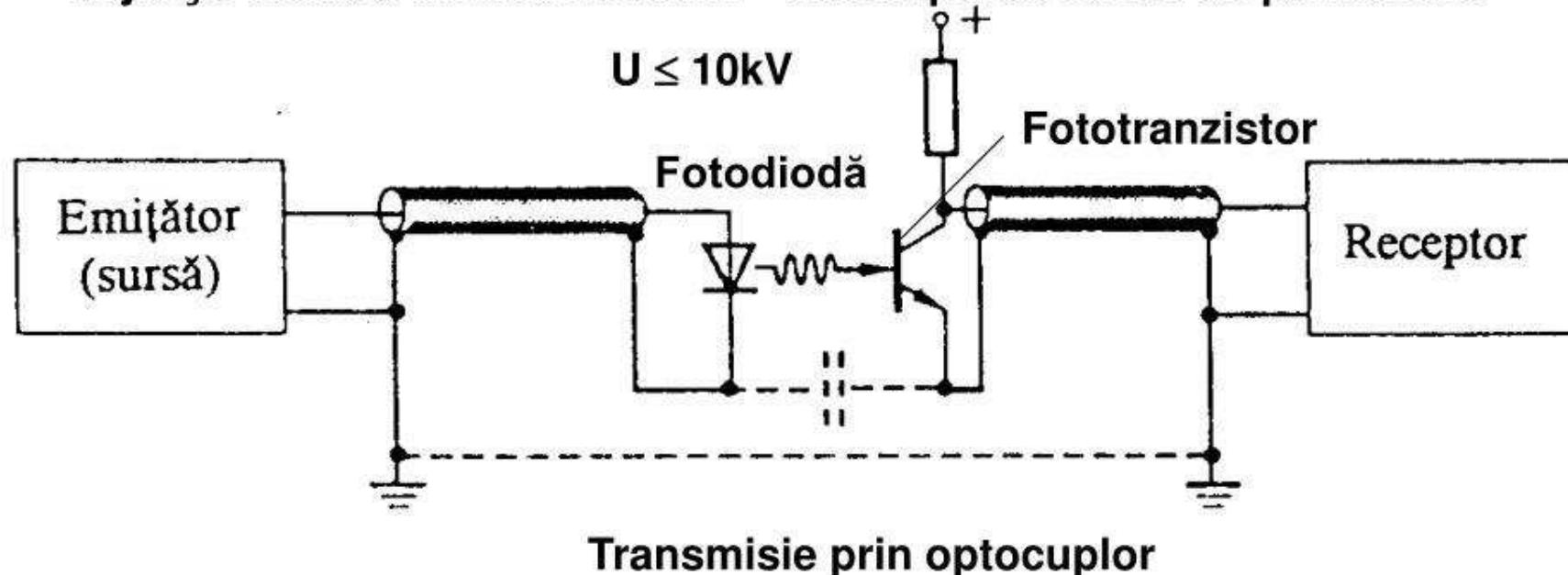
Conecțare în paralel

Protecția în cascadă

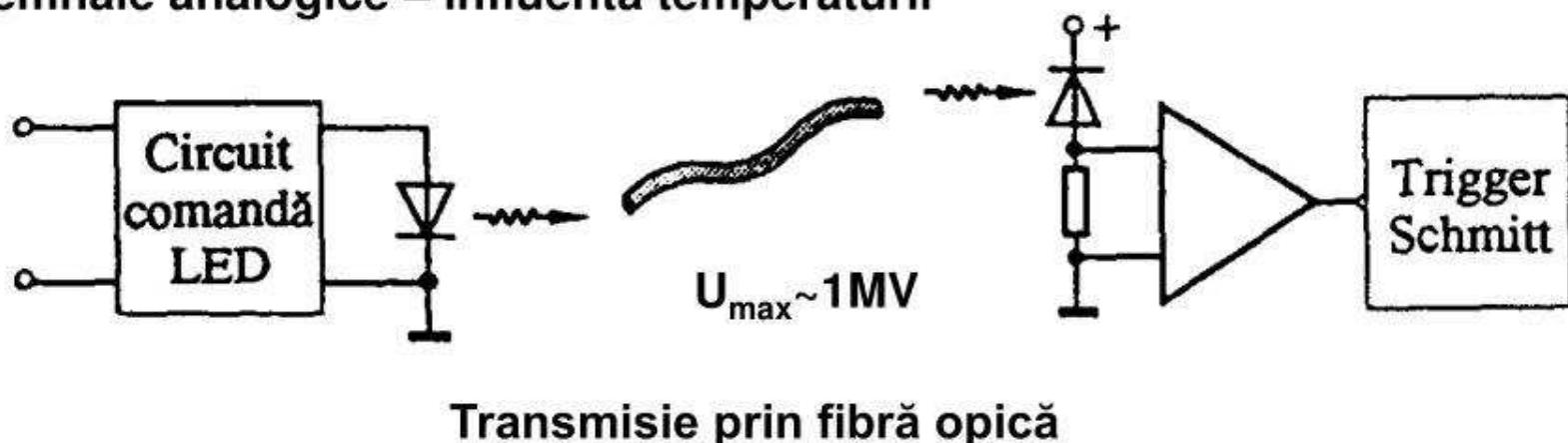
Optocuploare și cabluri din fibră optică

Rejecție înaltă a modului comun – intreruperea buclei de pamantare

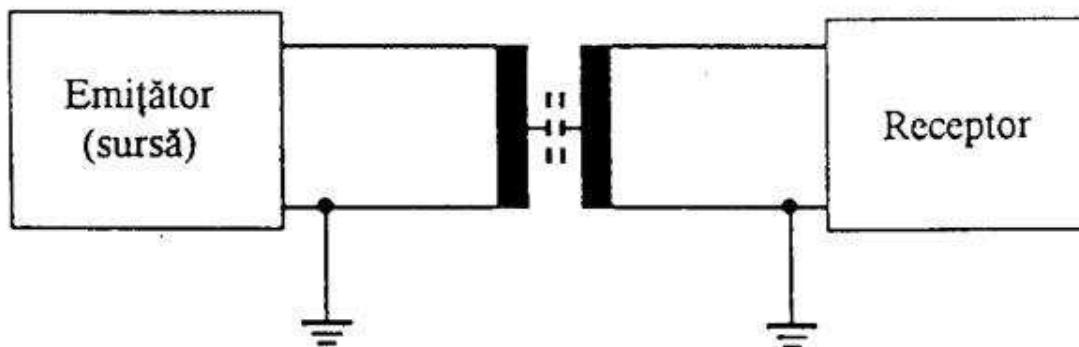

Semnale numerice – ideal

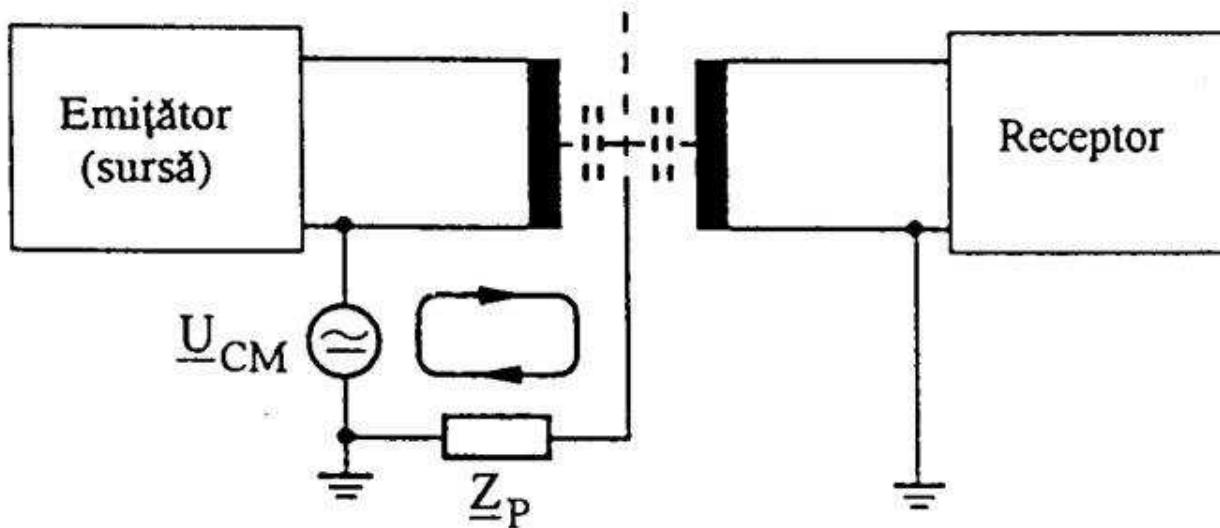
Semnale analogice – influența temperaturii

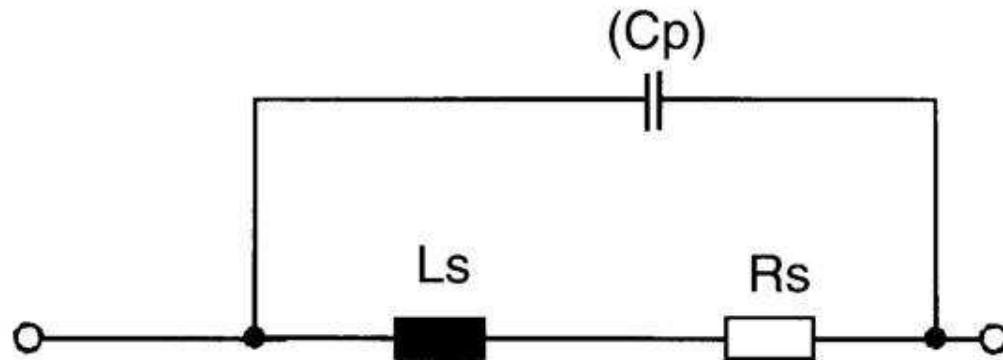
Transformatoare de separare/izolare

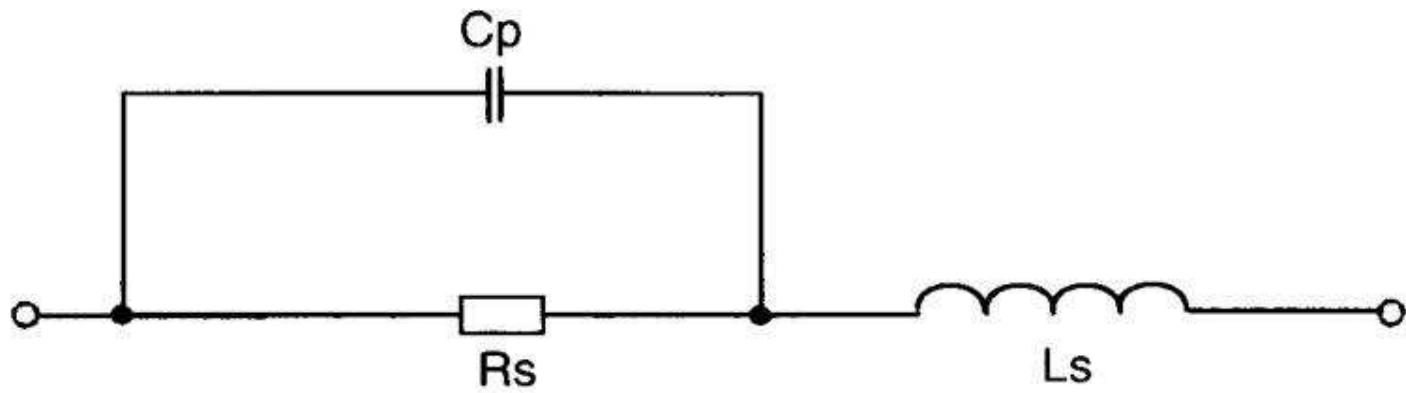
Principiul separării galvanice a circuitelor de c.a.

Reducerea cuplajului prin ecranare

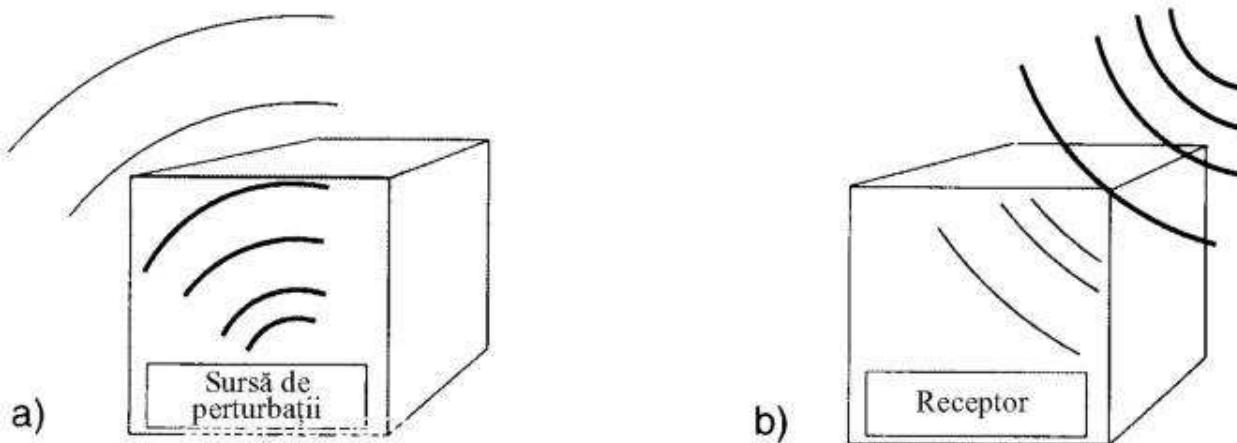
Inel de ferită

Rezistență

Ecrane electromagneticice

1. Natura efectului de ecran

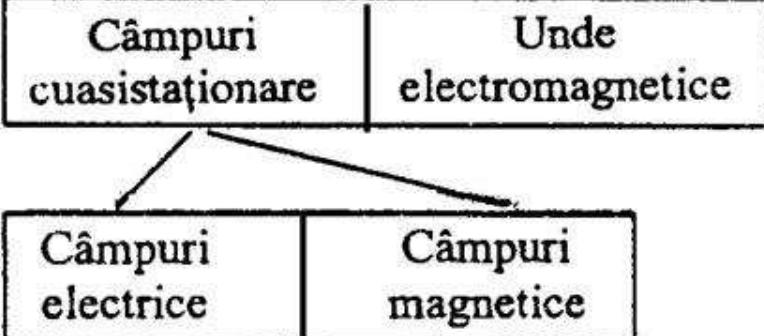
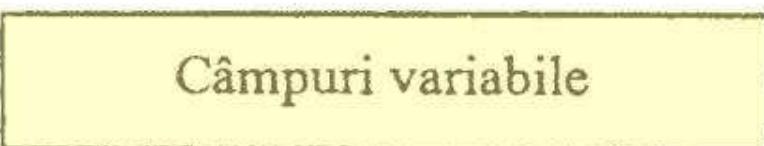
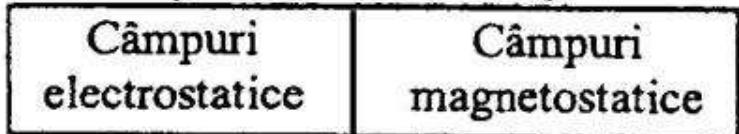
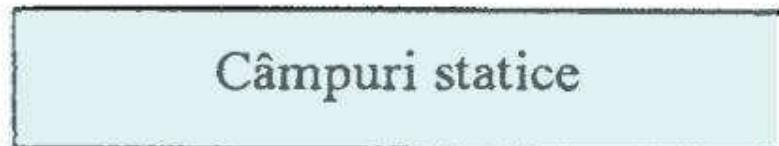
Reciprocitatea efectului de ecranare

→ Factorul de ecranare Q

$$Q = \frac{H_i}{H_e} \quad \text{sau} \quad Q = \frac{E_i}{E_e}$$

→ Factorul de atenuare al ecranului a_s

$$a_s = 20 \log \frac{1}{|Q|} \quad [\text{dB}]$$

Clasificarea câmpurilor electrice și magnetice

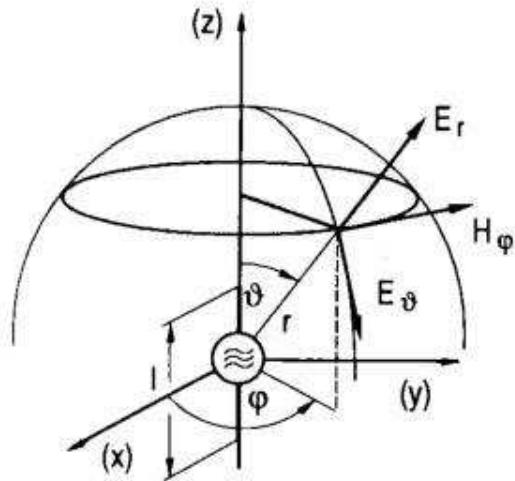
$r \gg \lambda$: Zona depărtată $\longrightarrow$ câmp electromagnetic (propagare)

$r \sim \lambda$: Zona de tranziție

$r \ll \lambda$: Zona apropiată $\longrightarrow$ câmp cuasistaționar (fix în spațiu)

Exemplu

Dipolul Hertz în coordinate sferice

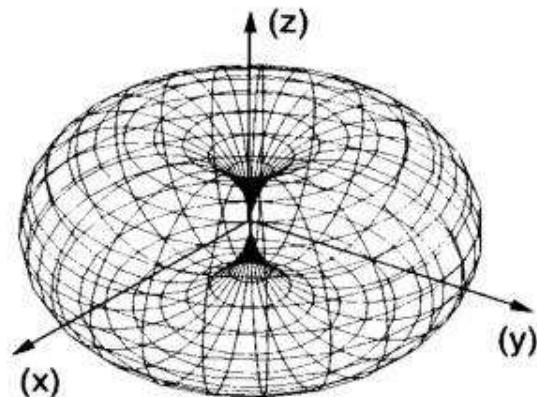

a)

- Zona depărtată $r \gg \lambda$

$$\frac{E_\theta}{H_\varphi} = Z_0 = \sqrt{\mu_0/\epsilon_0} = 377\Omega$$

Z_0 =impedanță de undă a vidului

b)

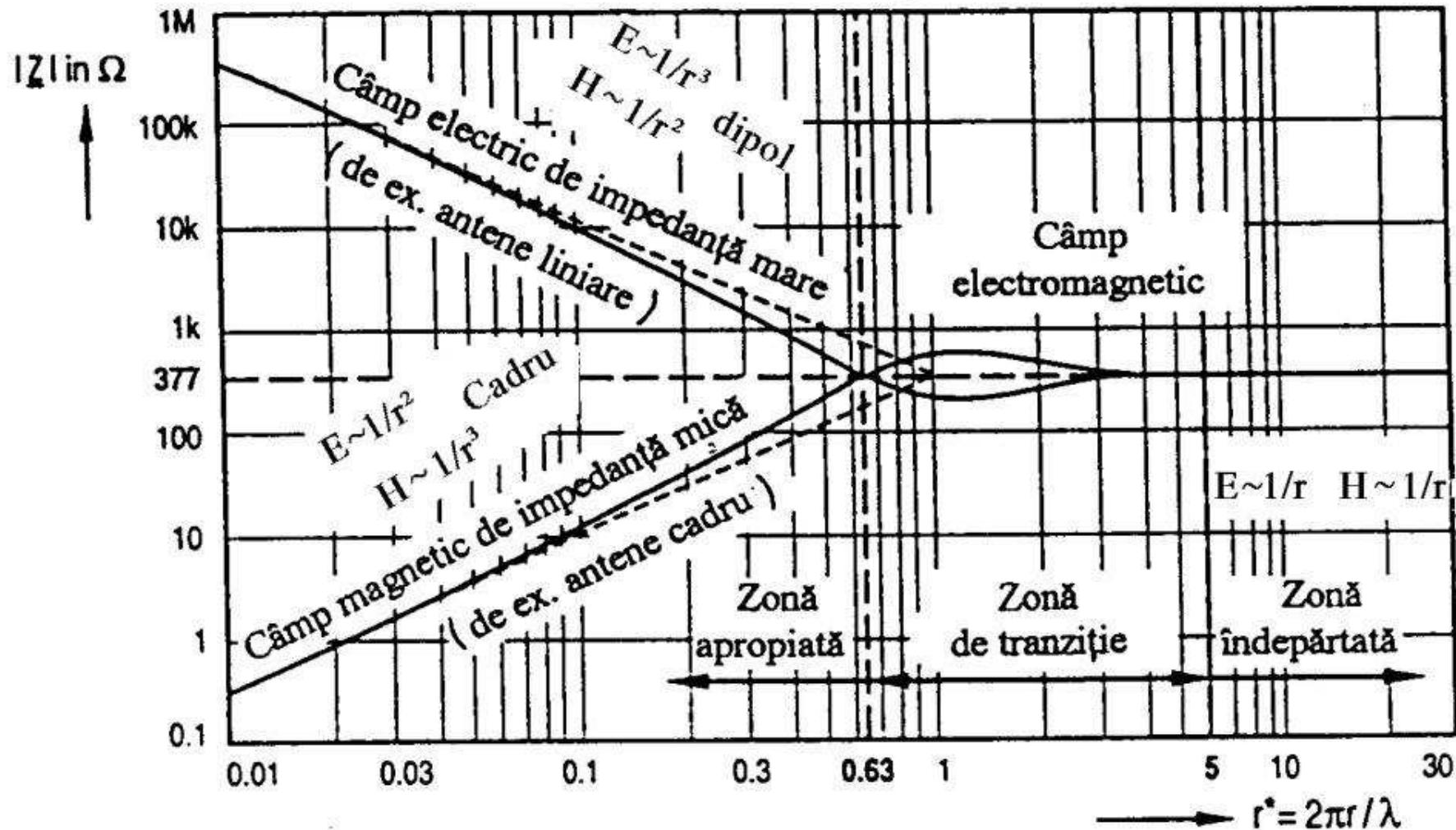
- Zona apropiată $r \ll \lambda$

$$|Z_0_E\rangle \rangle Z_0$$

Similar pentru antena cadru (dipolul Fitzgerald)

$$|Z_0_H\rangle \langle Z_0|$$

Impedanțele de undă ale câmpurilor produse de antene în funcție de distanța normată față de sursă

2. Ecranarea câmpurilor statice

→ Câmpuri electrostatice

$$\boxed{a_s^E = \infty}$$

Pentru orice corp conductor gol în interior indiferent de formă(Cușca Faraday)

→ Câmpuri magnetostatice

- Corp metalic nemagnetic

$$\boxed{a_s^H = 0}$$

- Corp metalic magnetic

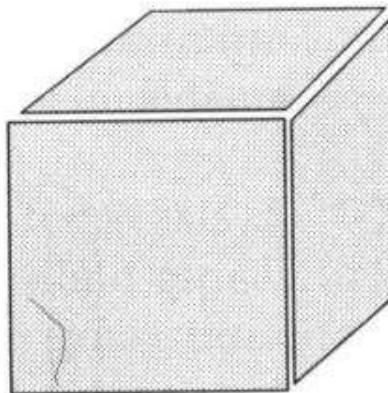
$$\boxed{a_s^H \neq 0}$$

3. Ecranarea câmpurilor cuasistaționare

→ Câmpuri electrice cuasistaționare

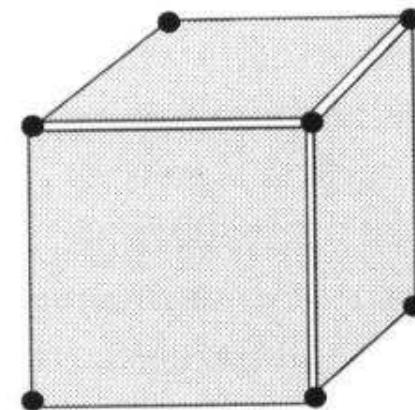
$$a_s^E \rightarrow \infty$$

pentru corpuri metalice cu pereți în contact

a)

a) ineficient

b)

b) eficient

Atenție la efectul interstițiilor când f ↗

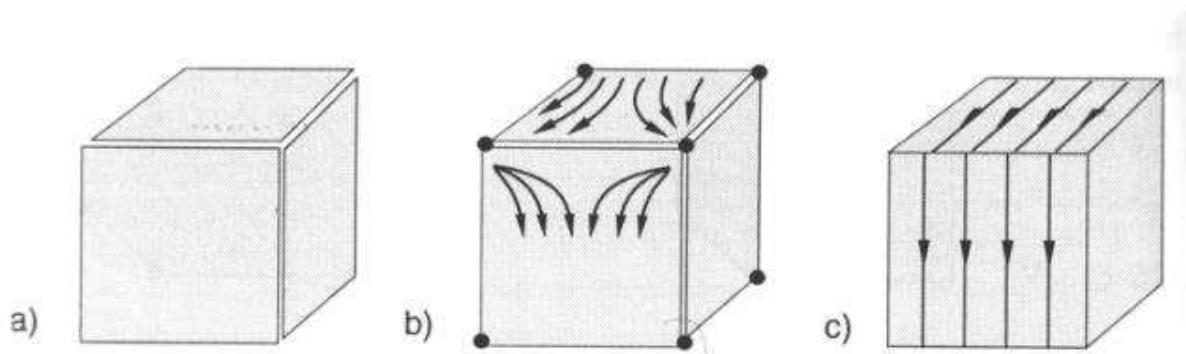
→ Câmpuri magnetice cuasistaționare

Efectul de ecran apare datorită curentilor induși în pereții ecranului care creiază un c.m. (câmp de reacție) care se opune câmpului magnetic care l-a produs.
Ca rezultat în interiorul incintei apare un câmp resultant mai mic

$$a_s^H \neq 0$$

Valoarea depinde de:

frecvență - grosime perete - conductivitate- permeabilitate - geometrie

Efectul de ecranare față de câmpurile magnetice cuasistaționare:

- a) ineficient
- b) eficiență redusă
- c) optimal (cu garnituri de etanșare electromagnetică sau sudură continuă)

4. Ecranarea câmpurilor nestaționare

Pe lângă câmpul magnetic de reacție aici apare și un câmp electric de reacție.

- **Cauza:** La creșterea frecvenței, curentul de deplasare nu mai poate fi neglijat.
- **Efect specific:** radiația orificiilor, îmbinărilor și decupărilor practicate în ecran. Incintele ecranate se comportă la frecvențe înalte ca rezonatoare de volum (ghiduri de undă).
O cavitate goală ($a \times b \times c$) prezintă o serie de frecvențe de rezonanță (reduceri de atenuare uneori până la amplificare)

$$f_r = 150 \sqrt{\left(\frac{k}{a}\right)^2 + \left(\frac{l}{b}\right)^2 + \left(\frac{m}{c}\right)^2} \quad [\text{MHz}, \text{m}]$$

k, l, m - moduri proprii (numere întregi)

5. Materiale pentru ecrane

→ Materiale care prezintă o conductivitate suficient de mare sau care sunt în stare să creeze câmpuri de reacție suficient de intense.

$$f < 100 \text{ kHz}$$

Cu ($\delta > g$)

$$f > 200 \text{ kHz}$$

Fe ($\delta < g$)

$$\delta = \sqrt{\frac{2}{\omega \sigma \mu}} = \text{adâncimea de pătrundere a câmpului em}$$

→ Alte materiale :

- Materiale plastice conductoare
- Materiale plastice metalizate

6. Etanșări electromagnetice pentru îmbinări

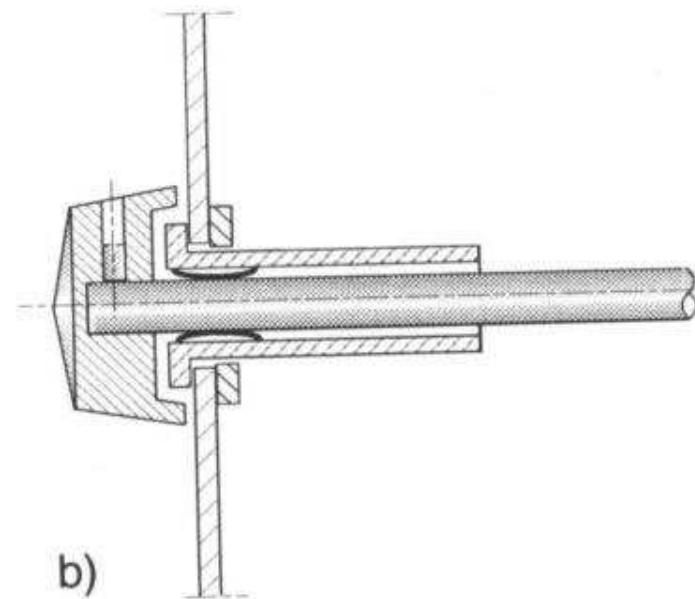
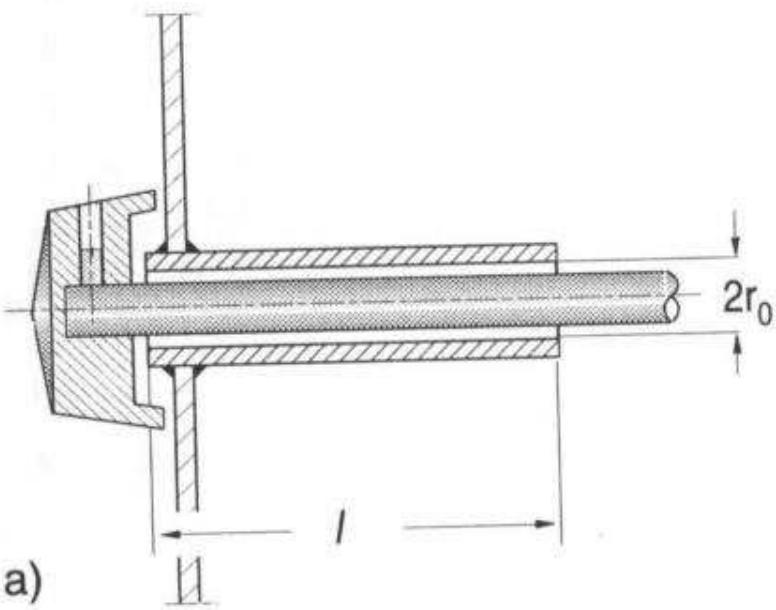
→ **Principiu:** suntarea (scurtcircuitarea) unui interstițiu din ecran printr-o rezistență ohmică repartizată și o grosime cât mai mică.

→ Îmbinarea trebuie să fie elastică

7. Străpungeri tehnologice ale ecranelor

→ Folosirea ghidurilor de undă (tuburi metalice) pentru

$$f < f_{t_0}$$

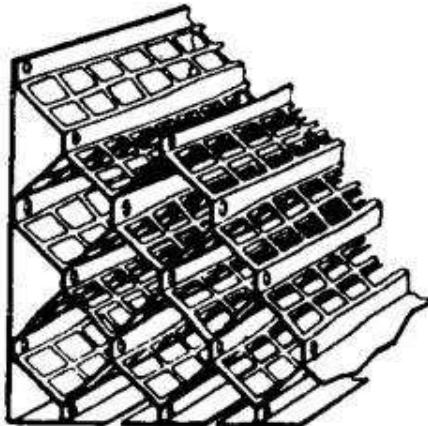

$$f_{t_0} = \frac{8,2}{r_0} \quad [\text{cm, GHz}]$$

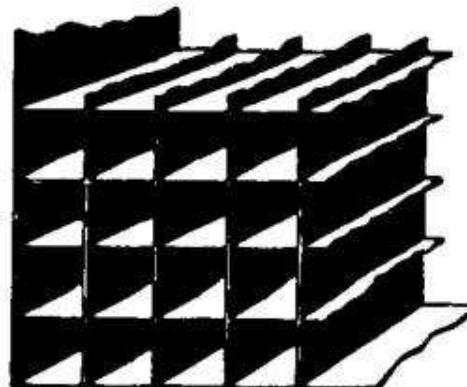
$$a_s^{\text{tub}} = 1,84 \frac{l}{r}$$

→ **Folosirea fagurilor** realizăți din mai multe tuburi sudate amplasate unul lângă altul.

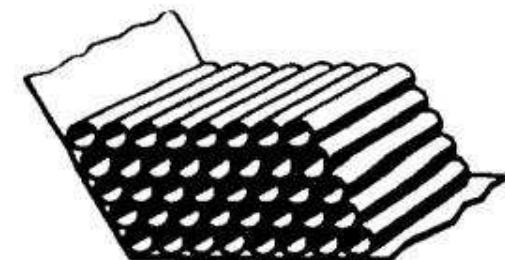
Scop: realizarea deschiderilor pentru ventilație.

1000 MHz

10 000 MHz

35 000 MHz

→ **Perforații**

În special la aparatura de măsurare.

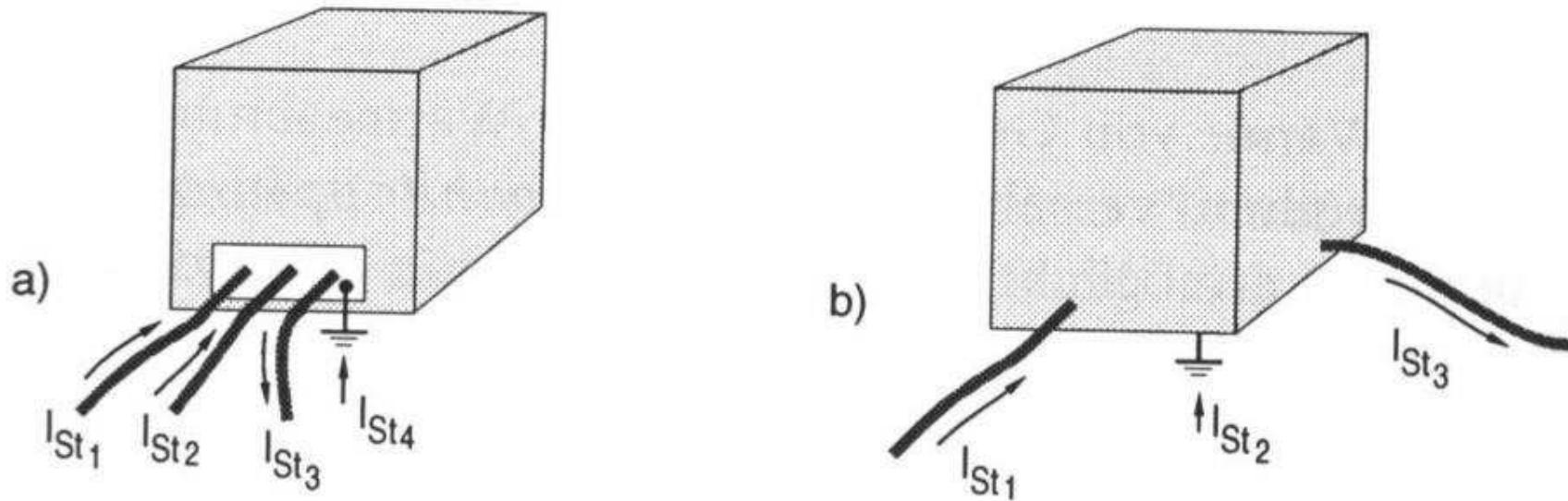
$$p = \frac{n\pi r_0^2}{A}$$

p - gradul de perforare, n - nr. de perforații; A - suprafața totală perforată

Pentru p dat : $a_s \searrow$ când $r_0 \nearrow$

→ Pătrunderea cablurilor în incinte ecranate

- Numai cabluri ecranate (măsură)
- Numai tensiuni filtrate (forță)

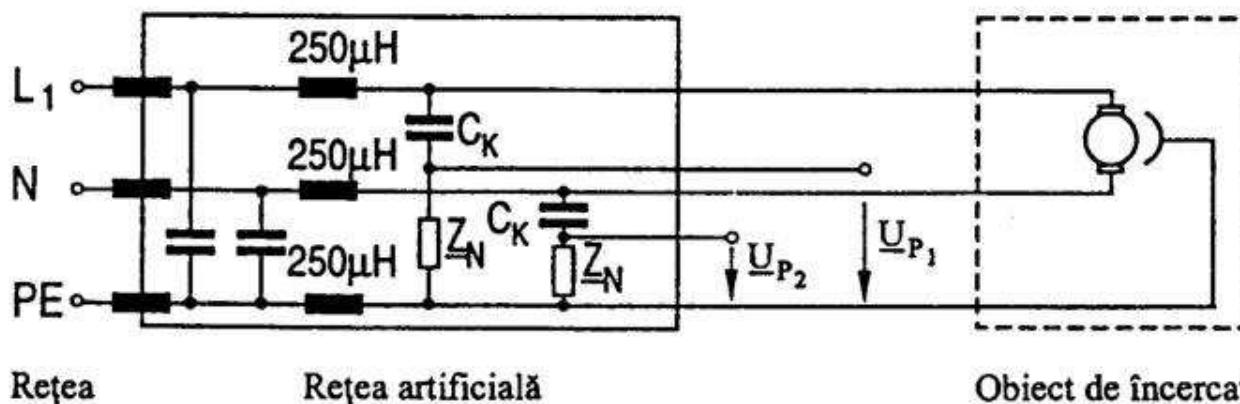
8. Încăperi ecranate. Încăperi ecranate fără reflexii

$$a_s \leq 100 \text{ dB}$$

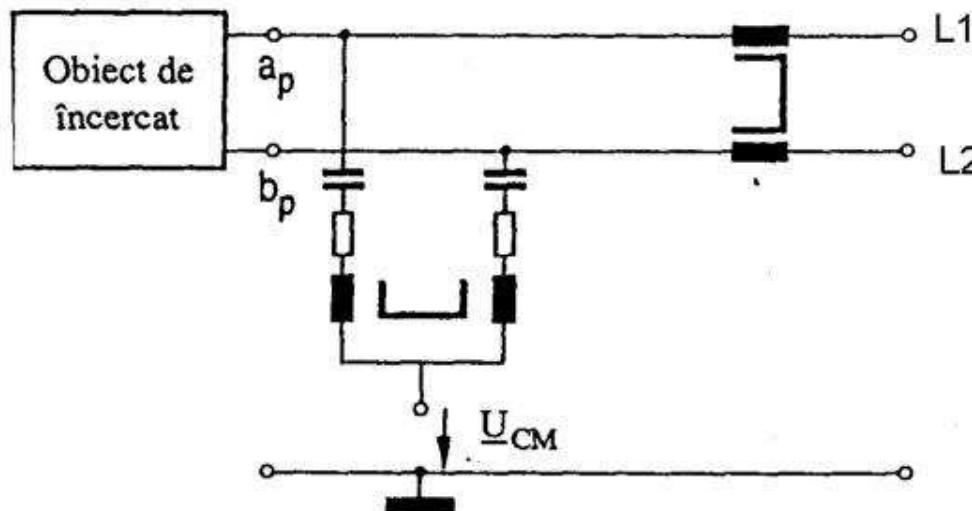
- construcție complet sudată
- construcție din panouri prefabricate cu garnituri de etanșare
- materiale absorbante pentru evitarea reflexiilor produse de perete (ferite, piramide din spumă poliuretanică, combinații ale acestora)

Tehnica măsurării emisiilor perturbatoare

1. Măsurarea U

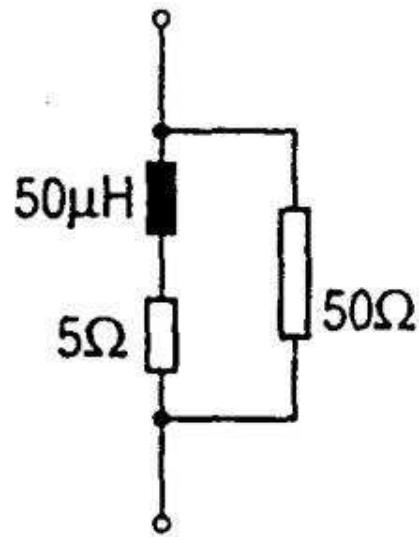

Rețea artificială în V (LISN) pentru tensiuni nesimetrice

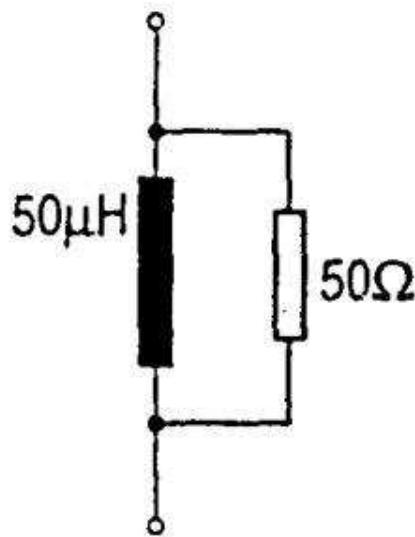

Rețea artificială în T pentru U_{CM} circuite simetrice

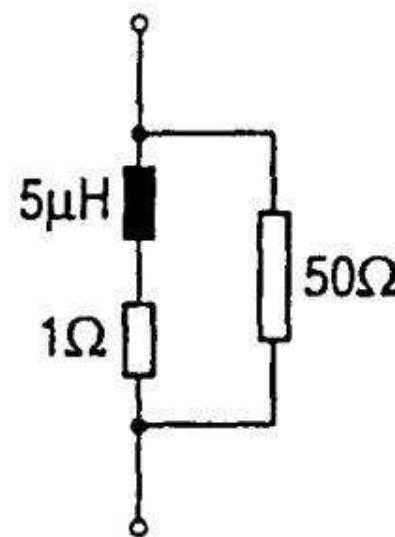
Exemple de impedante Z_N

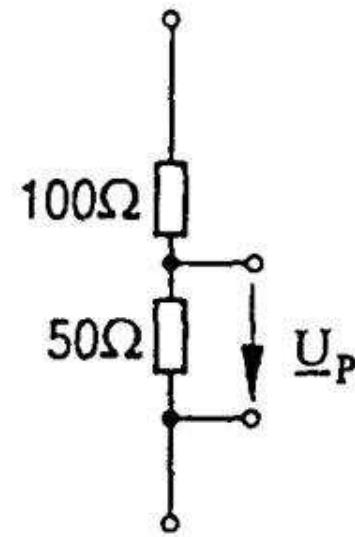
reteea JT

reteea ind.

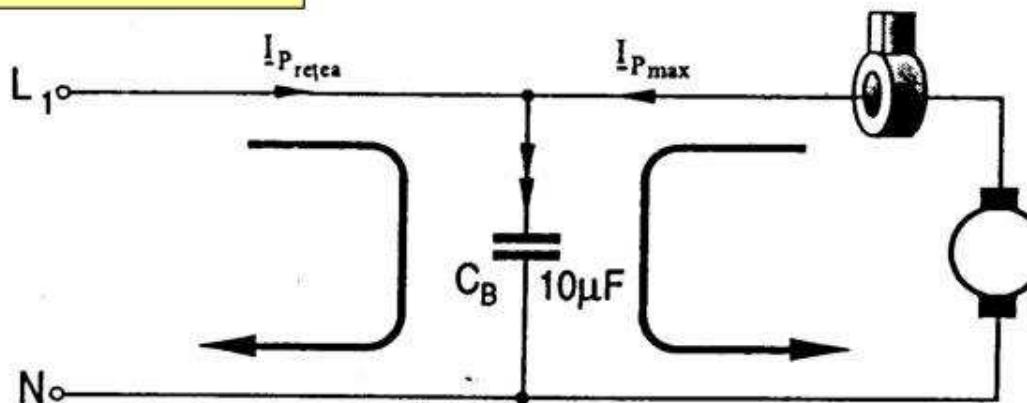

reteea bord

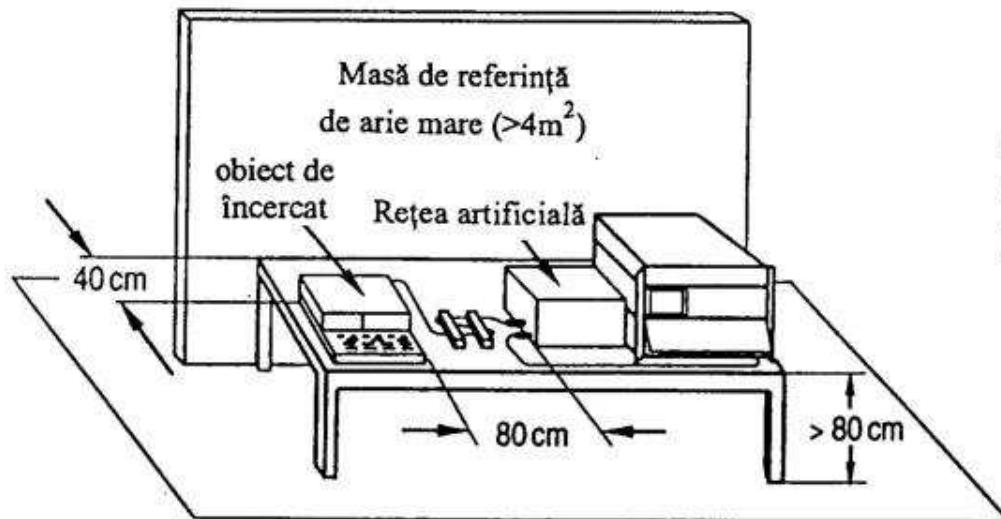
reteea 150Ω

2. Măsurarea i

$$Z_{TC} = \frac{U_p(\omega)}{I_p(\omega)} = \text{funcție de transfer}$$

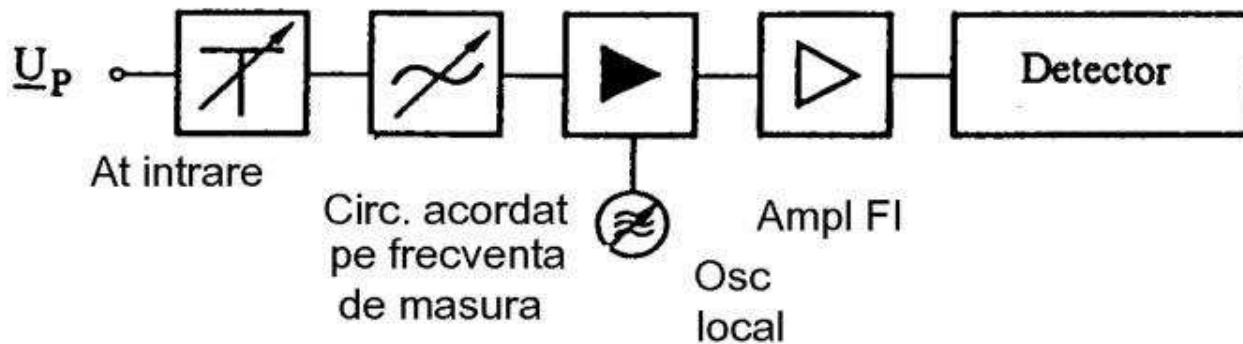
$$U_p(\omega) = I_p(\omega) \cdot Z_N(\omega)$$

Amplasare tipică a echipamentului pentru măsurarea emisiilor perturbatoare transmise prin conducție

Aparate pentru măsurarea perturbațiilor electromagnetice

Schema de principiu a unui receptor de perturbații - voltmetru selectiv -

Detector valoare de vârf

